

Näkövammarekisterin vuosikirja 2023

Laura Tolkkinen

Näkövammarekisterin vuosikirja 2023

Laura Tolkkinen

Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos

Näkövammaisten liitto

Teksti ja grafiikka: Laura Tolkkinen

Taitto: Viivi Waris

Kuvat: Laura Oja

ISSN 1236-5114

Vuosikirjan saatesanat

Näkövammarekisteri on Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen valtakunnallinen henkilörekisteri, joka on toiminut vuodesta 1983 alkaen. Rekisterissä on perustiedot koskien 64884 näkövammaista, joista elossa olevia 31.12.2023 oli 16965.

Rekisterissä on osa maan näkövammaisista. Rekisteriaineiston perusteella voidaan seurata näkövammaisuuden demografista kehitystä Suomessa. Aineistoja käytetään monissa tutkimuksissa. Valmistamme kohtuullista työmäärää kysyvät erityistilastot maksutta. Näkövammaisten sosiaalisen aseman erillistilastot julkaistaan noin viiden vuoden välein. Tuoreimpia näkövammaisten sosiaalisen aseman tilastoja voi lukea Näkövammarekisterin vuosikirjasta 2022.

Vuosikirjan taulukot 1–10 on laadittu suoraan rekisteriaineiston perusteella. Vuonna 2023 uudistimme rekisterin tiedonkeruulomakkeen (löytyy osiosta 3. Näkövammarekisterin yhteystiedot ja näkövammarekisteri-ilmoituksen tekeminen). Käytöstä on poistettu epätarkkaa tietoa ja lisätty uutena kenttänä lähinäkö. Taulukkojen 11 ja 12 tiedot perustuvat Digi- ja väestötietoviraston aineistoon.

Terveydenhuoltoa järjestävät viranomaiset ja yksityiset toimijat luovuttavat THL:lle silmälääkärien kirjaamat, silmätautien yksiköissä kirjatut tiedot pysyvästi näkövammaisista henkilöistä. Silmätautien erikoislääkäreiltä ja silmäsairaaloilta tulevat näkövammarekisteri-ilmoitukset ovat rekisterin kattavuuden ja koko rekisteritoiminnan perusta. Jokainen rekisterille lähetetty ilmoitus on arvokas.

Kiitos lähetetyistä näkövammarekisteri-ilmoituksista ja yhteistyöstä!

Helsingissä 23.4.2025

Laura Tolkkinen
tutkimuspäällikkö

Hannu Uusitalo
vastaava lääkäri

Sisällys

Vuosikirjan saatesanat	4
1. Näkövammaisuus ja näkövammarekisteri	6
1.1 Kuka on näkövammainen?	6
1.2 Kuinka monta näkövammaista Suomessa on?	7
1.3 Ilmoittaminen näkövammarekisteriin	8
2. Näkövammarekisterin vuositilastot 2023	10
2.1 Ikäryhmät ja sukupuoli	11
2.2 Alueellinen jakautuminen	17
2.3 Näkövamman diagnoosi	21
2.4 Näkövamman vaikeusaste	37
2.5 Vammautumisikä	42
2.6 Äidinkieli	43
3. Näkövammarekisterin yhteystiedot ja näkövammarekisteri-ilmoituksen tekeminen	46

1. Näkövammaisuus ja näkövammarekisteri

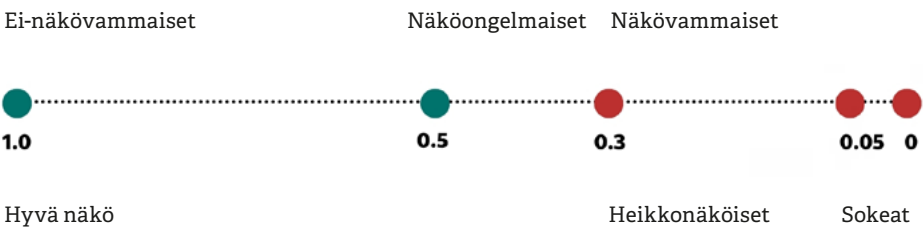
1.1 Kuka on näkövammainen?

Näkövammaisena pidetään henkilöä, jolla on näkökyvyn alentumisesta huomattavaa haittaa jokapäiväisissä toiminnoissaan. Vamman aiheuttamaan haittaan vaikuttavat monet tekijät kuten vammautumisikä, vamman kesto, toimintakyky ja näkökyvylle asetetut vaatimukset.

Näkökyky voidaan esittää jatkumona (*kuvio 1*), jonka toisessa päässä on täydellinen tarkka näkö ja toisessa päässä täydellinen sokeus (valon tajun puute).

KUVIO 1. NÄÖNTARKKUUS JA NÄKÖVAMMAISUUS

Näöntarkkuus (visus) taittovirhekorjauksella

Suomen näkövammarekisteri noudattaa näkövammaisuuden määrittelyssä ja luokittelussa Maailman Terveysjärjestön (WHO) suositusta (*taulukko 1*).

WHO:n määritelmässä ja luokituksessa heikkonäköinen on henkilö, jonka paremman silmän näöntarkkuus on lasikorjauksen jälkeen alle 0.3 tai jonka näkö on muusta syystä vastaavalla tavalla heikentynyt (esim. lähinäkö alle 0.3). WHO:n luokituksessa heikkonäköisiin luetaan luokat 1 (heikkonäköinen) ja 2 (vaikeasti heikkonäköinen). Sokeana pidetään henkilöä, jonka paremman silmän näöntarkkuus on lasikorjauksen jälkeen alle 0.05 tai jonka näkökentän halkaisija on alle 20 astetta. WHO:n luokituksessa sokeita ovat luokat 3 (syvästi heikkonäköinen), 4 (lähes sokea) ja 5 (täysin sokea). Näkövammarekisteri käyttää lisäksi luokkia ”tarkemmin määrittämätön heikkonäköinen” ja ”tarkemmin määrittämätön sokea”.

TAULUKKO 1. NÄKÖVAMMOJEN LUOKITUS WHO:N MÄÄRITELMÄN MUKAAN

TAULUKKO 1			
Näkövamman vaikeusasteluokka	Näöntarkkuus eli visus (v)	Näkökentän halkaisija (ø)	Toiminnallinen kuvaus
1 Heikkonäköinen	$0.3 > v \geq 0.1$ lähinäkö < 0.3		Lähes normaali toiminta näön turvin optisin apuvälinein.
2 Vaikeasti heikkonäköinen	$0.1 > v \geq 0.05$		Näön käyttö sujuu erityisapuvälineillä. Lukunopeus hidastunut.
3 Syvästi heikkonäköinen	$0.05 > v \geq 0.02$	$\varnothing \leq 20^\circ$	Suuntausnäkö puuttuu. Liikkumisessa vaikeuksia. Muiden aistien apu tarpeen.
4 Lähes sokea	$0.02 > v - 1/\infty$	$\varnothing \leq 10^\circ$	Toiminta pääasiassa muiden aistien kuin näköaistin varassa.
5 Täysin sokea	$v = 0$ ei valon tajua		Toiminta muiden kuin näköaistin varassa.

Lähde: International Classification of Diseases 11th Revision (ICD-11), WHO 2025.

1.2 Kuinka monta näkövammaista Suomessa on?

THL:n tutkimuksiin (Terveys 2011) viitaten arvioidaan, että 30 vuotta täyttäneitä näkövammaisia on Suomessa runsaat 50 000. Heistä sokeita olisi 8 400 ja heikkonäköisiä olisi 42 000. Väestöön suhteutettuna tämä tarkoittaa 1,6 % 30 vuotta täyttäneistä kansalaisista. Näköongelmaisia eli heikentyneen näön (kaukonäön visus 0.5–0.32) omaavia olisi 173 000. Väestötasolla määrä on yli 6 %. Osalla näkövammaisia on putkinäkö tai muita näkökentän kaventumia. Kun nämä henkilöt otetaan huomioon, arvioidaan Suomessa olevan noin 55 000 näkövammaista. Heistä rekisterin ikäjakaumien perusteella n. 45 000 on ikääntynyttä (65-v.+) näkövammaista, n. 9000 työikäistä ja n. 1 000 alle 18-vuotiasta.

FinTerveys 2017 -tutkimuksessa aikuisväestön näöntarkkuus vaikuttaa parantuneen merkittävästi verrattuna Terveys 2011 -tutkimuksen tuloksiin. Lähinäkö parani erityisesti eläkeikäisillä naisilla ja työikäisillä miehillä. Heikentynyt kaukonäkö näyttää harvinaistuneen sekä työ- että eläkeikäisillä naisilla ja miehillä.

1.3 Ilmoittaminen näkövammarekisteriin

Näkövammarekisteri Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) vuonna 1983 perustettu rekisteri, jonka tekninen ylläpitäjä on Näkövammaisten liitto ry. Rekisterin toimintaa säätelevät asetus terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä (774/89) sekä THL-laki (668/2008).

Ilmoitus näkövammarekisteriin tehdään kaikista uusista tapauksista sekä niistä vanhoista tapauksista, joissa näkökyky on merkitsevästi muuttunut tai joiden suhteen on epäselvää, onko ilmoitus jo tehty. Näkövammarekisteri-ilmoituksen voi toimittaa sähköisesti Turvapostilla näkövammarekisterin [www-sivuilta](http://www.sivuilta) saatavalla lomakkeella (THL/5854/5.03.00/2022) tai epikriisilla, jossa näkyvät tarvittavat tiedot. Toinen vaihtoehto on paperinen ilmoitus. Ilmoituslomakkeet ja valmiiksi maksetut palautuskuoret ovat maksuttomia ja niitä voi tilata näkövammarekisteristä.

Ilmoitus näkövammarekisteriin tehdään kaikista uusista tapauksista sekä niistä vanhoista tapauksista, joissa näkökyky on merkitsevästi muuttunut tai joiden suhteen on epäselvää, onko ilmoitus jo tehty.

2. Näkövammarekisterin vuositilastot 2023

Vuositilastossa keskeiset jakaumat esitetään suorina jakaumina. Tilastotauluissa näkyvät koko rekisterin ja uusien rekisteröityjen jakaumat. Kaikissa taulukoissa löytyvät lukumäärät ja %-jakauma sekä vakioimaton ja ikä- ja sukupuolivakioitu prevalenssi sekä vuonna 2023 uusina ilmoitettujen lukumäärä, %-jakauma ja vakioimaton insidenssi.

PREVALENSSILLA tarkoitetaan esiintyvyyttä, kaikki tapaukset yhteensä väestöpohjaan suhteutettuna.

INSIDENSSI on ilmaantuvuus, uudet tapaukset väestöpohjaan suhteutettuna.

TAULUKKO 2. NÄKÖVAMMAREKISTERIN KASVU VUONNA 2023

TAULUKKO 2	
• Vastaanotettu näkövammarekisteri-ilmoituslomakkeita	2 084
joista 'tuplia' eli tiedot eivät ole muuttuneet tai toimitettu samat tiedot	302
• Tallennettu uusia- ja muutosilmoituksia	1 782
• Lisätty uusia rekisteröityjä näkövammaisia (tilastoissa: uudet)	1 175
• Rekisterissä henkilötietueita yhteensä vuoden lopussa	74 528
• Rekisteröityjä henkilöitä yhteensä vuoden lopussa	64 884
• Ko. vuonna kuolleita rekisteröityjä	2 019
• Elossa olevia rekisteröityjä näkövammaisia yhteensä vuoden lopussa	16 965
• Elävien rekisteröityjen nettomuutos ed. vuoteen	- 1 062

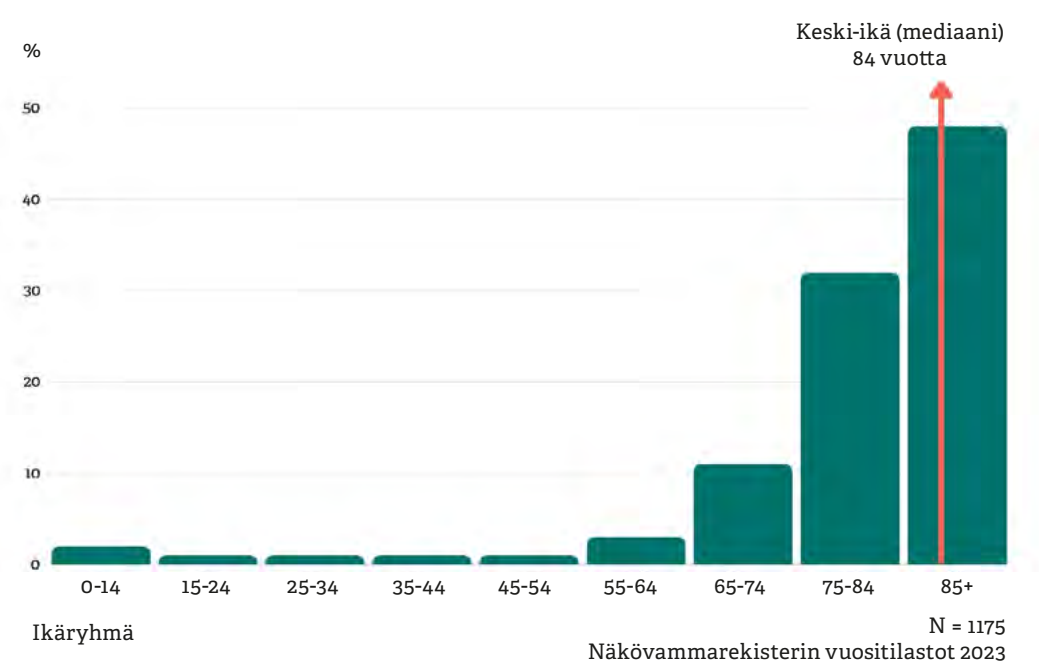
Näkövammarekisterin tilastot 2023

2.1 Ikäryhmät ja sukupuoli

Rekisteröityjen näkövammaisten keski-ikä (mediaani) on 80 vuotta. Uusien rekisteröityjen keski-ikä vuonna 2023 oli 84 vuotta (*taulukko 3, kuvio 2*).

Vuositilastossa käytetty viisiluokkainen ikäryhmittely on tehty keskeisten näkövammaan diagnoosien ikäryhmittäisen esiintymisen perusteella. Ikäryhmät ovat seuraavat (suluissa prosenttiosuus rekisterissä): lapset ja nuoret, 0–17 v (3,1 %), nuoret aikuiset, 18–39 v (10,5 %), keski-ikäiset, 40–64 v (16,9 %), ikääntyvät, 65–84 v (32,4 %) sekä vanhukset, 85 vuotta täyttäneet (37,1 %). 65 vuotta täyttäneistä käytetään tekstissä nimitystä ikääntyneet. Heitä on yhteensä 69,5 % rekisteröidyistä.

KUVIO 2. IKÄRYHMÄT, UUDET REKISTERÖIDYT NÄKÖVAMMAISET VUONNA 2023

TAULUKKO 3. REKISTERÖITYJEN NÄKÖVAMMAISTEN IKÄRYHMÄT SUKUPUOLEN MUKAAN. Lukumäärä, %-jakauma, vakioimaton sekä ikä- ja sukupuolivakioitu prevalenssi ja insidenssi 10 000 henkilöä kohden, kaikki rekisteröidyt sekä uudet rekisteröidyt vuonna 2023.

Taulukko 3 KAIKKI	Väestö	Kaikki rekisteröidyt näkövammaiset 31.12.2023				Uudet rekisteröidyt näkövammaiset 2023		
Ikäryhmä	Väki- luku 2023	Rekist. näköv. lkm	%-ja- kauma	Vakioi- maton preval.	Va- kioitu preva- lenssi	Rekist. näköv. lkm	%-ja- kauma	Vakioi- maton insi- denssi
0 – 14 v	832 232	369	2,2	4,43	0,66	19	1,6	0,23
15 – 24 v	623 027	631	3,7	10,13	1,14	8	0,7	0,13
25 – 34 v	721 522	868	5,1	12,03	1,56	10	0,9	0,14
35 – 44 v	735 822	880	5,2	11,96	1,58	13	1,1	0,18
45 – 54 v	663 051	1 007	5,9	15,19	1,80	17	1,4	0,26
55 – 64 v	718 821	1 423	8,4	19,80	2,54	40	3,4	0,56
65 – 74 v	682 733	2 010	11,8	29,44	3,59	125	10,6	1,83
75 – 84 v	463 667	3 486	20,5	75,18	6,36	378	32,2	8,15
85 v+	162 976	6 291	37,1	385,95	12,94	565	48,1	34,67
Yhteensä	5 603 851	16 965	100,0	30,27	32,17	1175	100,0	2,10
0 – 17 v	1 022 205	528	3,1	5,17	0,95	22	1,9	0,22
18 – 39 v	1 523 736	1 787	10,5	11,73	3,21	20	1,7	0,13
40 – 64 v	1 748 534	2 863	16,9	16,37	5,12	65	5,5	0,37
65 – 84 v	1 146 400	5 496	32,4	47,94	9,89	503	42,8	4,39
85 v+	162 976	6 291	37,1	385,95	12,94	565	48,1	34,67
Keski-ikä		79				84		
Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.								

TAULUKKO 3 JATKUU

Taulukko 3 MIEHET	Väestö	Kaikki rekisteröidyt näkövammaiset 31.12.2023				Uudet rekisteröidyt näkövammaiset 2023		
Ikäryhmä	Väki- luku 2023	Rekist. näköv. lkm	%-ja- kauma	Vakioi- maton preval.	Va- kioitu preva- lenssi	Rekist. näköv. lkm	%-ja- kauma	Vakioi- maton insi- denssi
0 – 14 v	425 436	219	3,2	5,15	0,79	8	1,8	0,19
15 – 24 v	320 616	377	5,4	11,76	1,36	4	0,9	0,12
25 – 34 v	372 812	500	7,2	13,41	1,80	5	1,1	0,13
35 – 44 v	379 736	501	7,2	13,19	1,81	6	1,3	0,16
45 – 54 v	337 914	538	7,8	15,92	1,94	6	1,3	0,18
55 – 64 v	356 406	766	11,1	21,49	2,76	29	6,5	0,81
65 – 74 v	324 132	995	14,4	30,70	3,59	65	14,6	2,01
75 – 84 v	202 495	1 400	20,2	69,14	5,05	156	35,0	7,70
85 v+	54 351	1 622	23,4	298,43	5,85	167	37,4	30,73
Yhteensä	2 773 898	6 918	100,0	24,94	24,94	446	100,0	1,61
0 – 17 v	522 621	311	4,5	5,95	1,12	9	2,0	0,17
18 – 39 v	787 068	1 039	15,0	13,20	3,75	9	2,0	0,11
40 – 64 v	883 231	1 551	22,4	17,56	5,59	40	9,0	0,45
65 – 84 v	526 627	2 395	34,6	45,48	8,63	221	49,6	4,20
85 v+	54 351	1 622	23,4	298,43	5,85	167	37,4	30,73
Keski-ikä		71				81		
Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.								

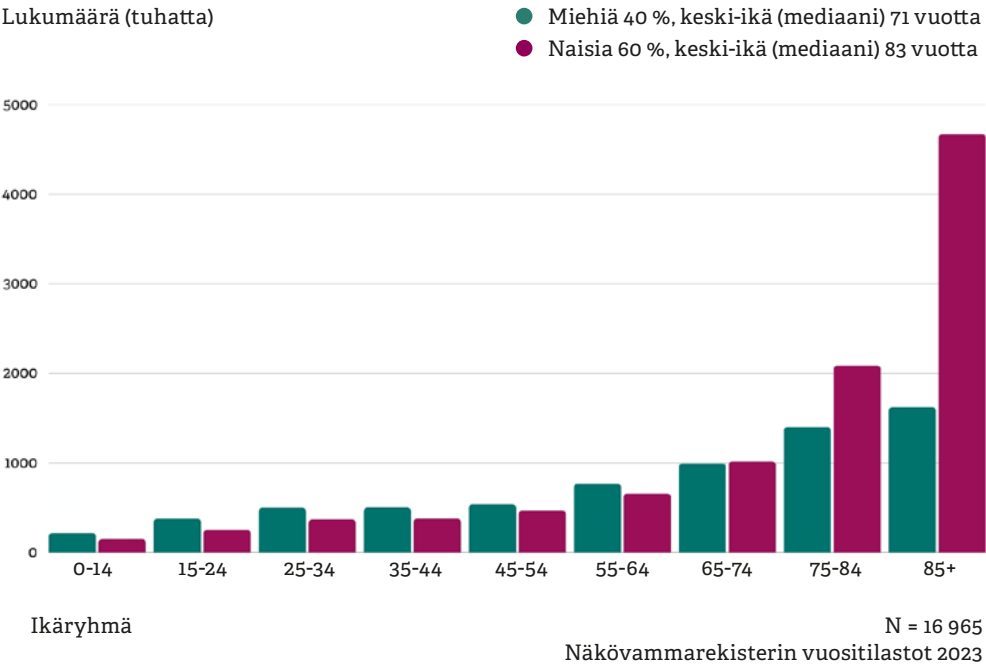
TAULUKKO 3 JATKUU

Taulukko 3 NAISET	Väestö	Kaikki rekisteröidyt näkövammaiset 31.12.2023				Uudet rekisteröidyt näkövammaiset 2023		
Ikäryhmä	Väki- luku 2023	Rekist. näköv. lkm	%-ja- kauma	Vakioi- maton preval.	Va- kioitu preva- lenssi	Rekist. näköv. lkm	%-ja- kauma	Vakioi- maton insi- denssi
0 – 14 v	406 796	150	1,5	3,69	0,53	11	1,5	0,27
15 – 24 v	302 411	254	2,5	8,40	0,90	4	0,5	0,13
25 – 34 v	348 710	368	3,7	10,55	1,30	5	0,7	0,14
35 – 44 v	356 086	379	3,8	10,64	1,34	7	1,0	0,20
45 – 54 v	325 137	469	4,7	14,42	1,66	11	1,5	0,34
55 – 64 v	362 415	657	6,5	18,13	2,32	11	1,5	0,30
65 – 74 v	358 601	1 015	10,1	28,30	3,59	60	8,2	1,67
75 – 84 v	261 172	2 086	20,8	79,87	7,37	222	30,5	8,50
85 v+	108 625	4 668	46,5	429,74	16,49	398	54,6	36,64
Yhteensä	2 829 953	10 047	100,0	35,50	35,50	729	100,0	2,58
0 – 17 v	499 584	217	2,2	4,34	0,77	13	1,8	0,26
18 – 39 v	736 668	748	7,4	10,15	2,64	11	1,5	0,15
40 – 64 v	865 303	1 312	13,1	15,16	4,64	25	3,4	0,29
65 – 84 v	619 773	3 101	30,9	50,03	10,96	282	38,7	4,55
85 v+	108 625	4 669	46,5	429,74	16,49	398	54,6	36,64
Keski-ikä		83				85		

Näkövammarekisterin tilastot 2023

Näkövammaisten miesten ja naisten ikäjakaumat poikkeavat toisistaan. Tähän vaikuttaa koko väestön tasolla naisten pitempi elinajanodote. Rekisterissä naisten keski-ikä on 83 vuotta ja miesten 71 vuotta. Miehistä alle 40-vuotiaita on 19,5 % – naisista 9,6 %. Vastaavasti 65 vuotta täyttäneitä on miehistä 58 % - naisista 77,4 %. Naisilla on rekisterissä selkeä enemmistö, 60 %. Miehet ovat kuitenkin enemmistönä nuorimmissa ikäryhmissä aina ikäryhmään 55–64-vuotiaat saakka. Tätä vanhemmissa ikäryhmissä naisia on huomattavasti enemmän kuin miehiä. Naisten lukumäärä 85 vuotta täyttäneiden ikäryhmässä on kaksinkertainen miesten lukumäärään verrattuna (kuvio 3).

KUVIO 3. REKISTERÖITYJEN NÄKÖVAMMAISTEN IKÄRYHMÄT SUKUPUOLEN MUKAAN VUONNA 2023

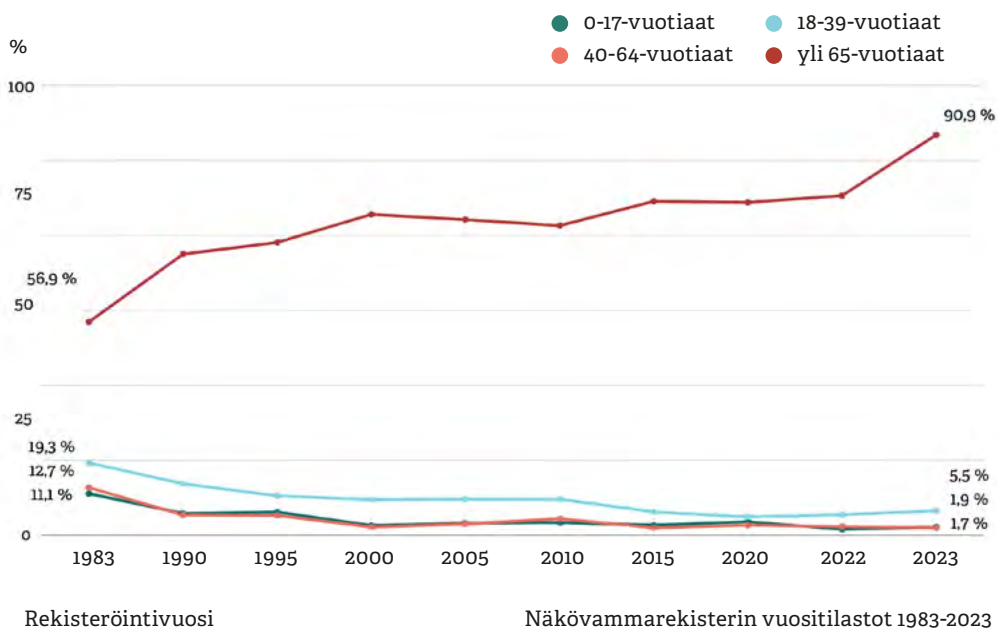
Kuva rekisteröityjen näkövammaisten miesten ja naisten ikäjakaumien eroista täsmentyy, kun tarkastellaan väestöpohjaan suhteutettuja ikä- ja sukupuolivakioituja prevalensseja eli esiintyvyyttä. Rekisteröidyn näkövammaisuuden ikä- ja sukupuolivakioitu kokonaisprevalenssi 10 000 henkilöä kohden on 32,17 (v. 2022 34,57). Naisten prevalenssi on 35,50 ja miesten 24,94.

Prevalenssit nousevat siirryttäessä nuoremmista ikäryhmistä vanhempiin. Eri-tyisen jyrkästi prevalenssi kasvaa 65 vuotta vanhemmissa ikäryhmissä. Miesten prevalenssit ovat naisten prevalenssia suuremmat nuoremmissa ikäryhmissä ikäryhmään 55–64-vuotiaat asti, minkä jälkeen naisten prevalenssit ovat suuremmat.

Väestön ikääntyminen näkyy rekisterissä. 85 vuotta täyttäneitä on enemmän kuin 65–84-vuotiaita. 65 vuotta täyttäneiden osuus on jatkuvasti kasvanut. Lasten ja nuorten (0–17-vuotiaiden) osuus uusista rekisteröidyistä on 1,9 %, nuorten aikuisten (18–39-vuotiaat) osuus 1,7 %, keski-ikäisten (40–64-vuotiaat) osuus 5,5 %, ikääntyneiden osuus 42,8 % ja vanhusten 48,1 %. Näkövammaisten naisten ja miesten ikäero näkyy uusilla rekisteröidyillä selkeästi. 65 vuotta täyttäneiden osuus uusilla rekisteröidyillä miehillä on 87 %, naisilla 93,3 %.

Kuviossa 4 esitetään uusien rekisteröityjen näkövammaisten %-osuudet ikäryhmittäin vuosilta 1983–2023.

KUVIO 4. UUDET NÄKÖVAMMAREKISTERIIN ILMOITETUT HENKILÖT IKÄRYHMITÄIN ILMOITUSVUODEN MUKAAN 1983–2023, suhteelliset osuudet (%).

Ensimmäisinä rekisterin toimintavuosina rekisteriin ilmoitettiin runsaasti lapsia, nuoria ja työikäisiä. Sen jälkeen näiden ryhmien osuudet ovat tasaisesti laskeneet ja ikääntyneiden osuudet nousseet. 65 vuotta täyttäneiden osuus on jatkuvasti kasvanut.

0–17-vuotiaiden osuus uusista rekisteröinneistä on laskenut vuoden 1983 11,1 %:sta alle kahteen prosenttiin. 18–39-vuotiaiden osuus uusista rekisteröinneistä on laskenut koko tarkasteluajanjakson ajan. Vuonna 1983 ikäryhmän osuus oli 12,7 %. Alimman pisteen se on saavuttanut (1,4 %) vuonna 2018 ja on sen jälkeen pysynyt kahden ja kolmen prosentin välillä. 40–64-vuotiaiden osuus uusista rekisteröinneistä on laskenut vuoden 1983 19,3 %:sta tasaisesti. Vuonna 2000 ikäryhmän osuus laski ensimmäisen kerran alle 10 %:n. Sitten osuus on vaihdellut 5–13 % välillä. 65 vuotta täyttäneiden osuus on kasvanut voimakkaasti vuoden 1983 56,9 %:sta. 2000-luvulla osuus on ollut noin 80 %. Ikäryhmän osuus on ylittänyt viimeisen viiden vuoden aikana 90 % osuuden.

2.2 Alueellinen jakautuminen

Jakautumat on muodostettu rekisteriin ilmoitetun henkilön asuinkunnan (31.12.2023) perusteella. Asuinkunnat saadaan henkilötunnusten avulla THL:n vuosittaisen päivityksen yhteydessä. Aineistomme perusteella ei voida arvioida, mitkä tekijät eri hyvinvointialueilla vaikuttavat rekisteröityjen määrään. Ilmoitusmenettelyn tehokkuus vaihtelee. Vaikutusta on myös yksityissektorin osuudella näkövammaisten hoidossa ja tutkimuksessa. Valtaosa ilmoituksista tehdään edelleen keskussairaaloissa.

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.1.2023. Näkövammarekisterin vuoden 2023 tiedot on jaoteltu uuden hyvinvointialuejaon ja yhteistoiminta-alueiden (yta) mukaisesti.

Rekisteröidyn näkövammaisuuden vakioimaton kokonaisprevalenssi 10 000 asukasta kohden on 30,3 (2022 32,0). Sisä-Suomen ytan vakioimaton prevalenssi oli korkein (35,75), Pohjois-Suomen ytan matalin 28,95. Itä-Suomen ytan 35,06, Länsi-Suomen ytan 28,95 ja Etelä-Suomen ytan 26,48 (*taulukko 4*).

TAULUKKO 4. REKISTERÖIDYT NÄKÖVAMMAISET HYVINVOINTIALUEILLA JA YTA-ALUEITTAIN. Lukumäärät ja vakioimaton prevalenssi ja insidenssi 10 000 henkilöä kohden, kaikki rekisteröidyt vuosina 2023 ja 2022 sekä uudet rekisteröidyt vuonna 2023.

TAULUKKO 4	Väkiluku 2023	Elävät nv yht. lkm 2023	Elävät nv yht. lkm 2022	muutos lkm	Uudet 2023 rekiste- röidyt lkm	Vakio- maton insid. 2023	Vakio- maton preval. 2023
Pohjois-Suomen yta	732 255	2115	2231	116	174	2,38	28,88
1 Lappi	176 150	625	652	27	54	3,07	35,48
2 Pohjois-Pohjanmaa	418 205	947	1002	55	66	1,58	22,64
3 Kainuu	70 164	215	201	-14	34	4,85	30,64
4 Keski-Pohjanmaa	67 736	328	376	48	20	2,95	48,42
Itä-Suomen yta	813 696	2853	3197	344	148	1,82	35,06
5 Keski-Suomi	273 271	743	845	102	17	0,62	27,19
6 Pohjois-Savo	248 190	847	955	108	45	1,81	34,13
7 Pohjois-Karjala	162 321	739	817	78	59	3,63	45,53
8 Etelä-Savo	129 914	524	580	56	27	2,08	40,33
Sisä-Suomen yta	899 395	3215	3419	204	222	2,47	35,75
9 Etelä-Pohjanmaa	190 539	875	928	53	81	4,25	45,92
10 Pirkanmaa	539 309	1740	1837	97	116	2,15	32,26
11 Kanta-Häme	169 547	600	654	54	25	1,47	35,39
Länsi-Suomen yta	880 128	2548	2733	185	173	1,97	28,95
12 Pohjanmaa	177 602	560	620	60	40	2,25	31,53
13 Satakunta	211 740	735	770	35	51	2,41	34,71
14 Varsinais-Suomi	490 786	1253	1343	90	82	1,67	25,53
Etelä-Suomen yta	2 247 836	5953	7403	1450	436	1,94	26,48
15 Länsi-Uusimaa	494 952	1119	sis. Helsinkiin		98	1,98	22,61
16 Keski-Uusimaa	205 444	488	sis. Helsinkiin		27	1,31	33,75
17 Itä-Uusimaa	98 987	260	sis. Helsinkiin		22	2,22	26,27
18 Päijät-Häme	204 479	642	688	46	39	1,91	31,40
19 Kymenlaakso	158 658	341	374	33	8	0,50	21,49
20 Etelä-Karjala	125 162	435	466	31	30	2,40	34,75
21 Vantaa ja Kerava	285 654	682	sis. Helsinkiin		37	1,30	23,88
22 Helsinki	674 500	1986	5875	1340	175	2,59	29,44
23 Ahvenanmaa	30 541	133	140	7	17	5,57	43,55
Tuntematon		148	103	6	5		
Yhteensä	5 603 851	16 965			1175		

Yksittäisten hyvinvointialueiden prevalensseissa on suuret erot. Korkein prevalenssi on Keski-Pohjanmaalla (48,42). Muita korkean prevalenssin hyvinvointialueita ovat Pohjois-Karjala (45,53), Etelä-Pohjanmaa (45,92), Etelä-Savo (40,33), Lappi (35,48) Kanta-Häme (35,39), Satakunta (34,71), Etelä-Karjala (34,75) ja Pohjois-Savo (34,13). Keskimääräistä korkeammat prevalenssit havaitaan myös seuraavilla hyvinvointialueilla: Ahvenanmaa (43,55), Keski-Uusimaa (33,75), Pirkanmaa (32,26) ja Pohjanmaa (31,53). Lähellä koko maan keskiarvoa ovat prevalenssit Kainuussa (30,64) ja Päijät-Hämeessä (31,40). Keskimääräistä pienemmät prevalenssit havaitaan Pohjois-Pohjanmaalla (22,64), Länsi-Uusimaalla (23,50), Vantaan ja Keravan alueella (23,88), Varsinais-Suomessa (25,53), Itä-Uusimaalla (26,27), Keski-Suomessa (27,19) ja Helsingissä (29,44). Pienin prevalenssi on Kymenlaaksossa (21,49).

Insidenssit hyvinvointialueittain

Rekisteriin vuonna 2023 ilmoitettujen henkilöiden mukaan laskettujen insidenssien jakauma on hyvin samankaltainen kuin koko rekisteriaineistosta laskettujen prevalenssienkin jakauma. Vuosittaiset vaihtelut ovat suuria. Rekisteröidyn näkövammaisuuden (vakioimaton) insidenssi on 2,1 (2,76) koko maassa 10 000 henkeä kohden. Se on pysynyt lähes samana aiemman vuoden kanssa. Korkein insidenssi vuonna 2023 on Ahvenanmaalla (5,57), manneralueesta Kainuussa (4,85).

Keskimääräistä selvästi korkeammat insidenssit havaitaan myös Etelä-Pohjanmaalla (4,25), Pohjois-Karjalassa (3,63), Lapissa (3,07), Keski-Pohjanmaalla (2,95) ja Helsingissä (2,59), Satakunnassa (2,41) ja Etelä-Karjalassa (2,40). Lähellä koko maan insidenssien tasoa ovat Pohjanmaa (2,25), Itä-Uusimaa (2,22) Pirkanmaa (2,15), Etelä-Savo (2,08) ja Länsi-Uusimaa (1,98). Alle koko maan insidenssin vuonna 2023 ovat Päijät-Häme (1,91), Pohjois-Savo (1,81) ja Pohjois-Pohjanmaa (1,58), Varsinais-Suomi (1,67), Kanta-Häme (1,47), Keski-Uusimaa (1,31), Vantaa ja Kerava (1,30), Keski-Suomi (0,62). Vähiten uusia näkövammarekisteri-ilmoituksia on väestöpohjaan verrattuna tullut vuonna 2023 Kymenlaaksosta (0,50).

Seuraavassa on lueteltu kaupunkeja, joissa asui vuoden 2023 lopussa 100–1999 näkövammaista.

Asuinkuntia, joissa satoja näkövammaisia

Kunta	Lkm 100–199	Kunta	Lkm 300–399
Nokia	100	Joensuu	333
Lohja	101	Lahti	377
Kurikka	102	Kuopio	378
Imatra	111	Jyväskylä	397
Kotka	111	Oulu	461
Pietarsaari	114	Lkm 500+	
Järvenpää	124	Turku	522
Hyvinkää	125	Vantaa	590
Porvoo	127	Espoo	718
Salo	128	Tampere	822
Mikkeli	134	Helsinki	1986
Rauma	142		
Kouvola	165		
Kokkola	181		
Rovaniemi	183		
Lkm 200–299			
Lappeenranta	214		
Savonlinna	214		
Vaasa	218		
Seinäjoki	236		
Hämeenlinna	258		
Pori	265		

2.3 Näkövamman diagnoosi

Rekisteri-ilmoituslomakkeeseen merkitään ykkösdiagnoosiksi se diagnoosi, joka on viimeksi heikentänyt paremman silmän näköä. Tämän lisäksi voidaan ilmoittaa kolme muuta diagnoosia. Diagnoosijakaumat tehdään ykkösdiagnoosien perusteella. Erilaisia ykkösdiagnooseja on rekisterissä 357. Ilmoitetut diagnoosit luokitellaan rekisterissä ICD-9-tautiluokituksen silmätauteja koskevan sovelluksen mukaan. Luokittelu on sekä anatominen että tyyppin mukainen. Luokitus on silmätautien osalta tarkempi kuin ICD-10-tautiluokitus.

Lisäksi kirjataan näkövamman taustalla oleva perinnöllinen sairaus, mikäli se on ilmoitettu tai diagnoosista pääteltävissä. Näitä on rekisterissä 85kpl. Perinnöllinen etiologia on merkitty 2873 henkilölle (17 % rekisteröidyistä). Suurimmalla osalla näistä henkilöistä ei ole tietoa perinnöllisen sairauden laadusta tai sitä ei ole ilmoitettu.

Yleisimmät näkövamman taustalla olevat perinnölliset sairaudet ovat:

- Retinitis pigmentosa
- Retinoschisis
- Usherin syndroma
- Syndroma Stargardt
- Atrofia nervi optici Leber
- Congenital amaurosis of Leber
- Gyrata atrofia
- Aniridia
- Choroideremia
- Achromatopsia
- Cone-Rod dystrofy
- Syndroma Spielmeier

Silmätautien sanastoa

(koodi näkövammarekisterin käyttämä)

360.21 PATOLOGINEN LIKITAITTOISUUS: vaikea-asteinen taittovika, josta käytetään myös nimitystä myopia maligna. Sen aiheuttaa silmän liiallinen piteneminen, joka voi johtaa verkkokalvon repeytymiseen ja irtaumaan sekä näön menetykseen. Esiintyy työikäisillä ja ikääntyneillä, heistä valtaosa heikkonäköisiä.

362.01 DIABEETTINEN RETINOPATIA (EI-PROLIFERATIIVINEN): tavallisimmin aikuisiällä alkaneen diabeteksen aiheuttama verkkokalvon vaurio, johon ei liity uudissuonten muodostumista. Esiintyminen yleistyy ikääntymisen myötä, heikkonäköiset suurena enemmistönä.

362.02 DIABEETTINEN RETINOPATIA (PROLIFERATIIVINEN): tavallisimmin insuliinihoitoisen, nuoruusiässä alkaneen diabeteksen aiheuttama verkkokalvon vaurio, johon liittyy uudissuonten muodostumista. Tällöin esiintyy helposti silmänsisäisiä verenvuotoja ja kehittyy sidekudosta. Tämä voi johtaa verkkokalvon irtaumaan ja näön menetykseen. Esiintyy työikäisillä ja ikääntyneillä, aikaisemmin ollut yksi yleisimpiä sokeuden aiheuttajia. Nykyisin sokeutuminen epätodennäköisempää.

362.21 KESKÖSEN VERKKOKALVOSAIRAUS (ROP, RETINOPATHIA PRAEMATURITATIS): keskösuuden ja sen takia annetun happihoidon aiheuttama verkkokalvon vaurio, joka voi johtaa verkkokalvon irtautumiseen ja lopulta silmän sokeutumiseen.

362.50 - 52 SILMÄNPOHJAN RAPPEUMA ELI MAKULADEGENERAAATIO (AMD, ARM): yleinen sairaus ikääntyneillä kaikissa korkean elintason maissa. Sen ilmaantuminen (insidenssi) on rintasyövän luokkaa. Silmän(pohjan) tarkan näön alueelle kehittyy solujen toimintahäiriö, joka johtaa keskeisen näön heikkenemiseen. Yleisimmät tyypit ovat kuiva ja kostea rappeuma. Tauti johtaa yleensä heikkonäköisyyteen, sokeutuminen on harvinaista. Viime vuosikymmenen aikana on tullut useita kostean rappeuman lääkkeitä, jotka silmänpohjainjektiona voivat pysäyttää taudin etenemisen tai ainakin hidastavat sitä.

362.7 VERKKOKALVON PERINNÖLLISET RAPPEUMAT: diagnoosiryhmä, johon kuuluvat mm. retinitis pigmentosa, Usherin syndrooma sekä retinoskiisi. Näille on tyypillistä näkökentän alueellinen asteittainen hämärtyminen tai kaventuminen, joka voi johtaa mm. putkinäön syntymiseen. Useat tähän ryhmään kuuluvat sairaudet ilmenevät nuoruus- tai aikuisiässä. Taustalla on eteneviä sairauksia.

365 GLAUKOOMA: näköhermotauti, jossa 2/3 potilaista silmänpaine on kohonnut. Taudin edetessä se voi johtaa näköhermon surkastumiseen ja näkökentän kaventumiseen. Yleisimmät glaukoomatypit ovat avokulmaglaukooma, joista yleisin on kapsulaariglaukooma sekä sulkukulmaglaukooma. Mikäli tauti todetaan ajoissa ja lääkitys aloitetaan varhain, voidaan vaikea-asteinen vammautuminen estää.

368.4+ NÄKÖKENTÄN PUUTOKSET JA MUUT HÄIRIÖT. Suurin osa näkökentän puutoksista on aivovammojen tai -kasvainten aiheuttamia. Näönhäiriöiden ryhmään kuuluvat mm. homonyymi hemianopsia, skotomat, karsastus ja värisokeus. Kaikki näkökentän puutokset aiheuttavat hankalaa toiminnallista haittaa, vaikka näöntarkkuus (visus) voikin olla hyvä.

377 NÄKÖRATOJEN SAIRAUDET. Ryhmään kuuluvat kaikki näköhermojen ja muiden näköratojen sairaudet, jotka eivät ole synnynnäisiä kehityshäiriöitä. Näitä ovat mm. näköhermon pään (papillan) turvotus, näköhermon tulehdus ja surkastuma, näköhermojen risteyksen (kiasma) sairaudet sekä näkökeskuksen sairaudet. Näkökentän puutokset ovat tyypillisiä. Lasten aivoperäinen sokeus (cortical blindness) luetaan ryhmään. Suurin osa aiheuttaa vaikea-asteisen näkövamman. Kaikkiin aivovammoihin liittyy näköratavaurion riski.

379.5 SILMÄVÄRVE (NYSTAGMUS): silmälihasten hallintahäiriöistä johtuvaa silmien tahatonta liikettä. Yleisin tyyppi on synnynnäinen silmävärve. Tämä liittyy usein johonkin synnynnäiseen kehityshäiriöön tai epämuodostumaan. Ei alenna näöntarkkuutta, mutta häiritsee katseen tarkkaa suuntaamista.

743 SYNNYNNÄISET KEHITYSHÄIRIÖT. Ryhmään luetaan lukuisa määrä erilaisia synnynnäisiä epämuodostumia ja kehityshäiriöitä. Näitä ovat mm. silmättömyys, pienisilmäisyys, synnynnäinen glaukooma sekä harmaakaihi, silmän etuosan, takaosan ja näköratojen synnynnäiset kehityshäiriöt. Näkövamman vaikeusaste vaihtelee.

Huom. Näkövammarekisteri-ilmoituksesta saadaan tietoa myös näkövammaisten henkilöiden muista vammoista eli monivammaisuudesta ja pitkäaikaissairauksista. Sairaustiedot ovat puutteellisia, eikä niitä ole yksityiskohtaisesti tilastoissa eritelty. Pitkäaikaissairaudet ovat kuitenkin näkövammaisilla yleisiä, koska he ovat muuta väestöä iäkkäämpiä. Kärjessä ovat sydän- ja verisuonisairaudet. Lähes joka neljännelle on ilmoitettu jokin pitkäaikaissairaus.

Diagnoosijakauma

Näkövamman diagnoosi on voimakkaasti ikään liittyvä tekijä. Eri ikäryhmissä näkövamman etiologia poikkeaa ja siten ikäjakauma on erilainen. *Taulukossa 5 ja kuviossa 7* esitetään kaikkien rekisteröityjen jakautuminen ykkösdiagnoosin mukaan. Epäselvissä tapauksissa käytetään diagnoosiryhmiä 368.00 ”Tarkemmin määrittämätön heikkonäköisyys” (Amblyopia NUD) ja 369 ”Tarkemmin määrittämätön sokeus” (Amaurosis NUD).

TAULUKKO 5. REKISTERÖITYJEN NÄKÖVAMMAISTEN NÄKÖVAMMADIAGNOOSIT.
Lukumäärä, %-jakauma, vakioimaton sekä ikävakioitu prevalenssi sekä vakioimaton insidenssi 100 000 henkeä kohden, kaikki rekisteröidyt sekä uudet rekisteröidyt vuonna 2023.

TAULUKKO 5	Kaikki rekisteröidyt 31.12.2023				Uudet rekisteröidyt 2023		
Koodi (ICD-9 CM for eye diseases) diagnoosiryhmä tai yksittäinen diagnoosi	Lkm	%	Vakioimaton preval.	Ikävakioitu preval.	Lkm	%	Vakioimaton insid.
361, 362 VERKKOKALVON SAIRAUDET	10 070	59,4	179,70	179,70	886	75,4	15,81
• 362.50-52 Silmänpohjan rappeuma (AMD)	6 092	35,9	108,71	53,81	766	65,2	13,67
• 362.7 Verkkokalvon perinnölliset rappeumat	1 805	10,6	32,21	16,27	31	2,6	0,55
• 362.02 Diabeettinen retinopatia (proliferatiivinen)	394	2,3	7,03	7,03	9	0,8	0,16
• 362.01 Diabeettinen retinopatia (ei-proliferatiivinen)	143	0,8	2,55	2,55	14	1,2	0,25
• 362.54 Verkkokalvon reikä	176	1,0	3,14	3,14	15	1,3	0,27
• 362.21 Keskosen verkkokalvosairaus (ROP, retinopathia praematuritatis)	208	1,2	3,71	3,71	1	0,1	0,02
• 362.3 Verkkokalvon verisuonitukos	158	0,9	2,82	2,82	23	2,0	0,41
• 361 Verkkokalvon irtoaminen	167	1,0	2,98	2,98	9	0,8	0,16
Muut verkkokalvon sairaudet	927	5,5	16,54	16,54	18	1,5	0,32
Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.							

TAULUKKO 5 JATKUU

TAULUKKO 5	Kaikki rekisteröidyt 31.12.2023				Uudet rekisteröidyt 2023		
Koodi (ICD-9 CM for eye diseases) diagnosoisryhmä tai yksittäinen diagnoosi	Lkm	%	Vakioimaton preval.	Ikävakioitu preval.	Lkm	%	Vakioimaton insid.
377 NÄKÖRATOJEN SAIRAUDET	1 540	9,1	27,48	27,48	17	1,4	0,30
• 377.1 Näköhermon surkastuminen	741	4,4	13,22	13,22	12	1,0	0,21
• 377.7 Näkökeskuksen sairaudet	383	2,3	6,83	6,83	0	0,0	0,00
• 377.3 Näköhermon tulehdus	190	1,1	3,39	3,39	0	0,0	0,00
Muut näköratojen ei-synnyin. viat	226	1,3	4,03	4,03	5	0,4	0,09
365 GLAUKOOMA	1 495	8,8	26,68	26,68	183	15,6	3,27
• 365.1. 365.52 Avokulmaglaukoomat	1238	7,3	22,09	22,09	107	9,1	1,91
- joista 365.52 Glaucoma capsulare	373	2,2	6,66	6,66	54	4,6	0,96
Muut glaukoomat	257	1,5	4,59	4,59	76	6,5	1,36
743 SYNNYNNÄISET KEHITYSHÄIRIÖT	986	5,8	17,60	17,60	9	0,8	0,16
• 743.3 Synnyynnäinen harmaakahi	250	1,5	4,46	4,46	3	0,3	0,05
• 743.5 Silmän takaosan synnyynnäiset kehityshäiriöt	232	1,4	4,14	4,14	4	0,3	0,07
• 743.7 Näköratojen synnyynnäiset kehityshäiriöt	179	1,1	3,19	3,19	0	0,0	0,00
Muut synnyin. kehityshäiriöt	325	1,9	5,80	5,80	2	0,2	0,04
368.00 Tark. määrittämätön heikkonäk.	745	4,4	13,29	13,29	17	1,4	0,30
370-371 Sarveiskalvon sairaudet	375	2,2	6,69	6,69	16	1,4	0,29
368.4+ Näkökentän kaventumat yms.	313	1,8	5,59	5,59	13	1,1	0,23
360.21 Patologinen likitaitteisuus	277	1,6	4,94	4,94	3	0,3	0,05
363 Suonikalvon sairaudet	227	1,3	4,05	4,05	1	0,1	0,02
369 Tarkemmin määrittämätön sokeus	189	1,1	3,37	3,37	4	0,3	0,07
379.5 Silmävärve (nystagmus)	175	1,0	3,12	3,12	2	0,2	0,04
Kaikki muut diagnoosit	573	3,4	10,23	10,23	24	2,0	0,43
Yhteensä	16 965	100,0	302,74	302,74	1 175	100,0	20,97

Yleisin näkövamman aiheuttaja Suomessa on silmänpohjan rappeuma, jonka osuus meillä kaikista diagnooseista on 35,9 %. Toisella sijalla on verkkokalvon perinnöllisten rappeumien ryhmä 10,6 % ja kolmantena näköratojen sairaudet 9,1 %:n osuudella. Seuraavina ovat glaukooma 8,8 %, synnynnäiset kehityshäiriöt 5,8 %, tarkemmin määrittämätön heikkonäköisyys 4,4 % sekä diabeettinen retinopatia 3,1 %. Nämä kuusi yleisintä diagnoosiryhmää kattavat kolme neljäsosaa kaikista diagnooseista. Seuraavaksi yleisimmät näkövamman aiheuttajat ovat sarveiskalvon sairaudet 2,2 %, näkökentän puutokset ja muut näköhäiriöt 1,8 %, patologinen likitaitteisuus 1,6 % sekä suonikalvon sairaudet 1,3 %.

Uusien, vuonna 2023 rekisteriin ilmoitettujen henkilöiden näkövammojen diagnosoijakaumassa ikääntyneille tyypilliset diagnoosiryhmät ovat listan kärjessä. Silmänpohjan rappeuma (AMD) käsittää kaikista uusien rekisteröityjen diagnooseista 65,2 %, glaukooma 15,6 % ja näköratojen sairauksien ryhmä 1,4 %. Yleisimmistä näkövamman aiheuttajista laskeva trendi havaitaan verkkokalvon perinnöllisissä rappeumissa, diabeettisessa retinopatiassa, näköratojen vioissa sekä synnynnäisissä kehityshäiriöissä. Uusien rekisteröityjen näkövammaisten yleisimmät näkövammadiagnoosit vuonna 2023 on esitetty [kuviossa 8](#).

[Kuviossa 5](#) esitetään uusien rekisteröityjen näkövammaisten %-osuudet diagnosoijaryhmittäin vuosilta 1983–2023.

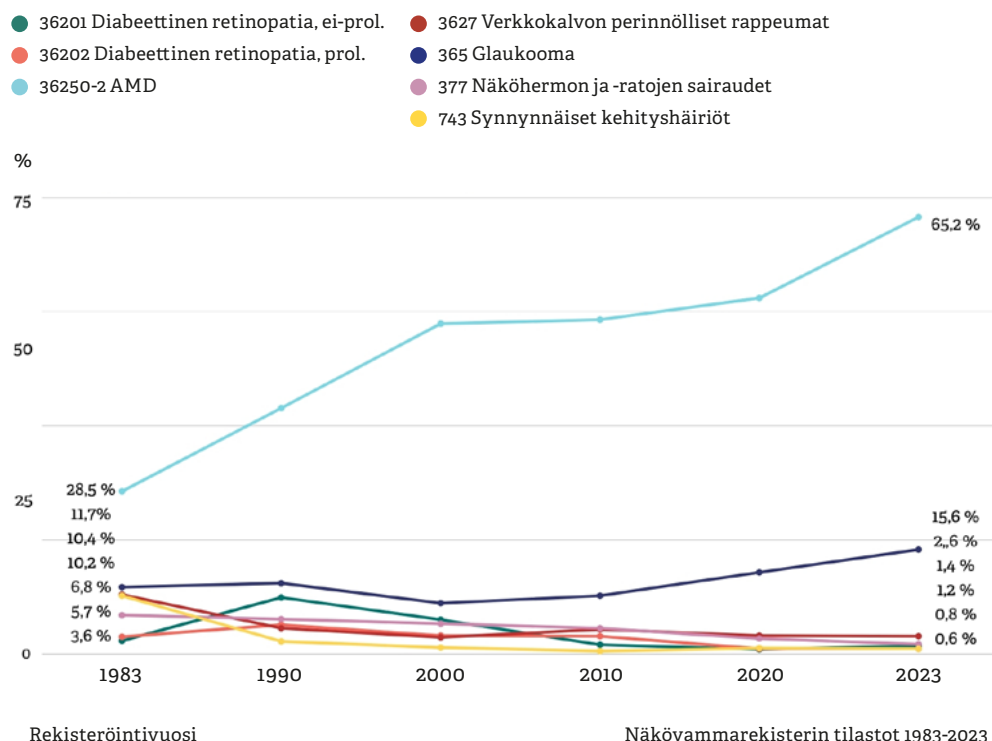
Ainoastaan ikääntyneiden makuladegeneraation (AMD) trendi tarkasteluajanjaksona 1983–2023 on ollut koko ajan nouseva ikääntyneiden rekisteröintien lisääntymisen myötä. Diagnosoijaryhmän osuus kaikista uusista rekisteröinneistä on noussut vuoden 1983 28,5 %:sta vuoden 2023 65 %:iin.

Glaukooman osuus uusista rekisteröinneistä on vaihdellut huomattavasti. Matalin osuus oli 2000-luvun alussa, 6,2 %. Viimeiset seitsemän vuotta glaukooman osuudet ovat olleet yhtäjaksoisesti yli 10 %.

Näköratojen sairauksien osuus uusista rekisteröinneistä nousi aluksi vuodesta 1983 alkaen ollen vuonna 1994 lähellä 9 %. Tämän jälkeen sen osuus on kääntynyt laskuun. Matalin lukema on vuoden 2023 1,4 %.

Ei-proliferatiivisen diabeettisen retinopatian osuus uusista rekisteröinneistä nousi tasaisesti vuoden 1983 2,3 %:sta 11 %:n tasolle 1990-luvun alussa. Sen jälkeen nousu on taittunut ja osuus on alkanut laskea. Viimeiset kahdeksan vuotta osuus on ollut alle 1 %, vuonna 2023 1,2 %.

KUVIO 5. UUDET REKISTERÖIDYT NÄKÖVAMMAN DIAGNOOSIRYHMITÄIN ILMOITUSVUODEN MUKAAN 1983–2023, suhteelliset osuudet (%).

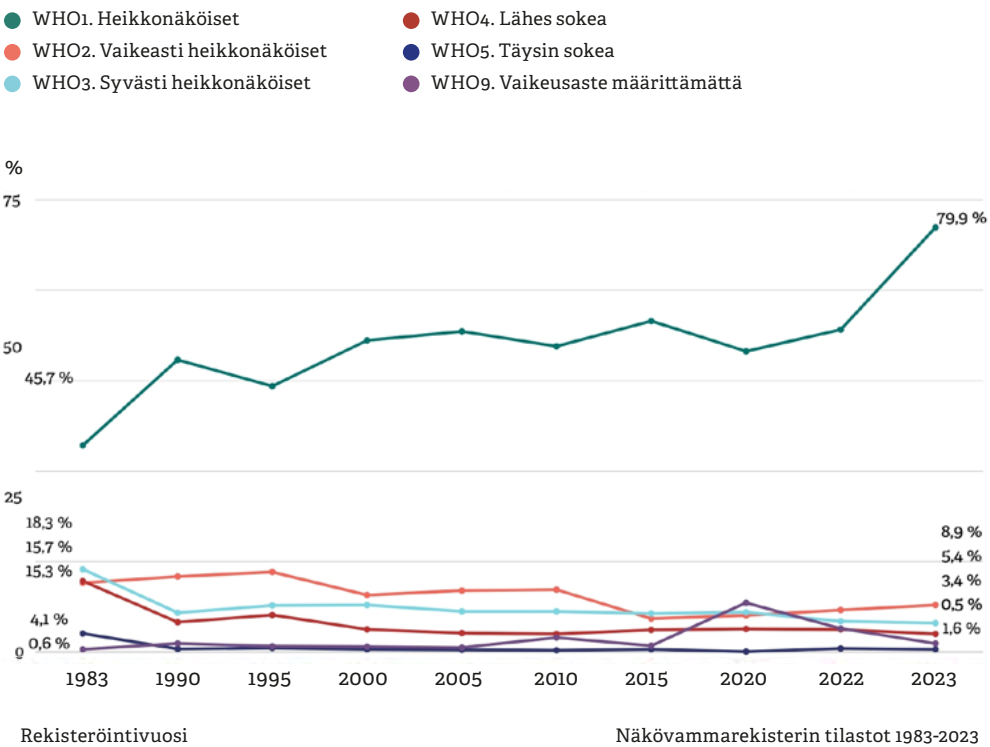

Proliferatiivisen diabeettisen retinopatian osuuden vaihtelu ilmoitusvuoden mukaan on ollut huomattavasti vähäisempää kuin ei-proliferatiivisen diabeettisen retinopatian. Osuus on vuosikymmenten aikana vaihdellut vuoden 1983 5,7 %:sta noustun 5,6 %:een. Viimeiset viisi vuotta osuus on ollut alle 2 %, vuonna 2023 0,8 %.

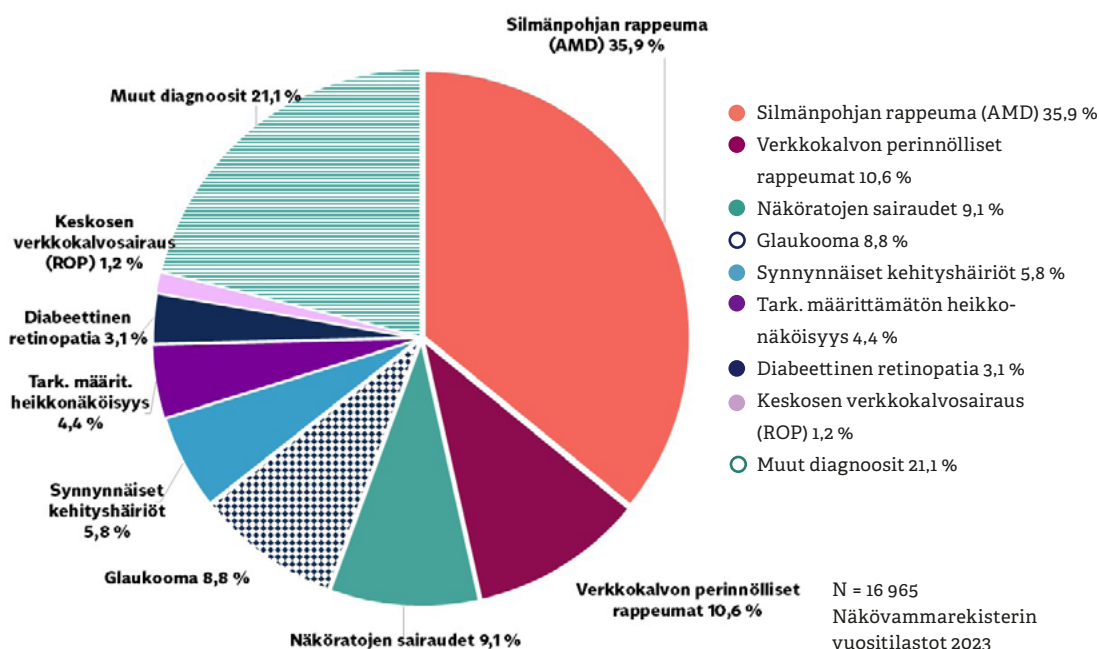
Verkkokalvon perinnöllisten rappeutumien osuus on laskenut vuoden 1983 10,4 %:sta alimmaksi vuonna 2018, 2,1 %.

Synnynnäisten kehityshäiriöiden osuus on laskenut lasten ja nuorten uusien rekisteröintien vähenemisen myötä koko ajan. Diagnoosiryhmän osuus laski voimakkaasti vuoden 1983 10,2 %:sta kahteen prosenttiin 1990-luvun alkuun tultaessa. Sen jälkeen osuus on vaihdellut yhden ja kahden prosentin välillä. Viime vuosina osuus on ollut alle yhden prosentin, v. 2023 0,2 %.

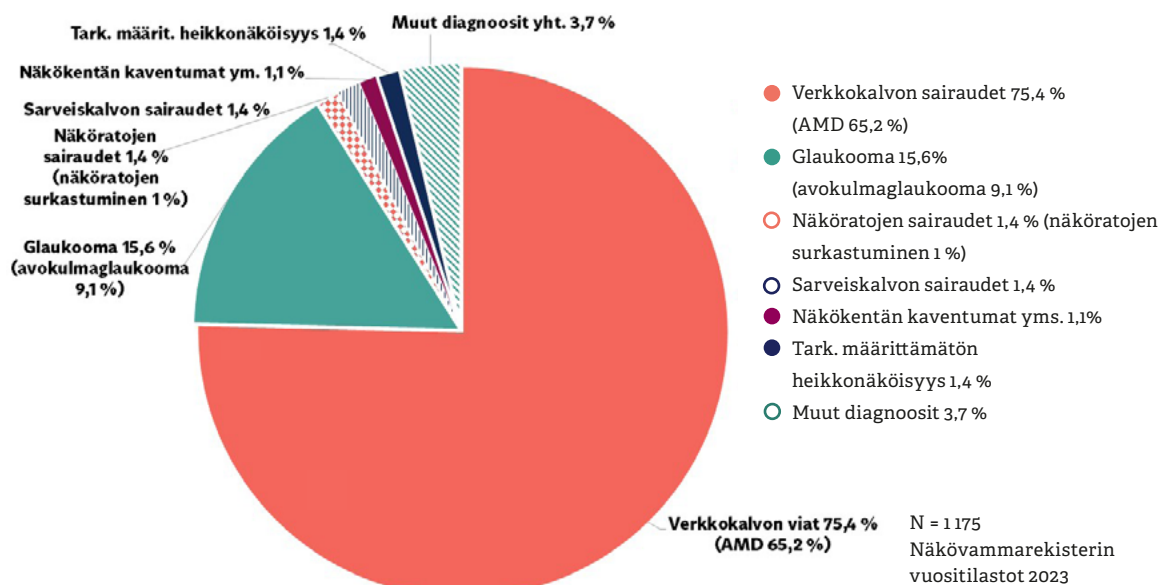
KUVIO 6. UUDET REKISTERÖIDYT NÄKÖVAMMAN VAIKEUSASTERYHMITÄIN ILMOITUSVUODEN MUKAAN 1983–2023, suhteelliset osuudet (%).

KUVIO 7. REKISTERÖITYJEN NÄKÖVAMMAISTEN YLEISIMMÄT NÄKÖVAMMADIAGNOOSIT, kaikki rekisteröidyt vuonna 2023.

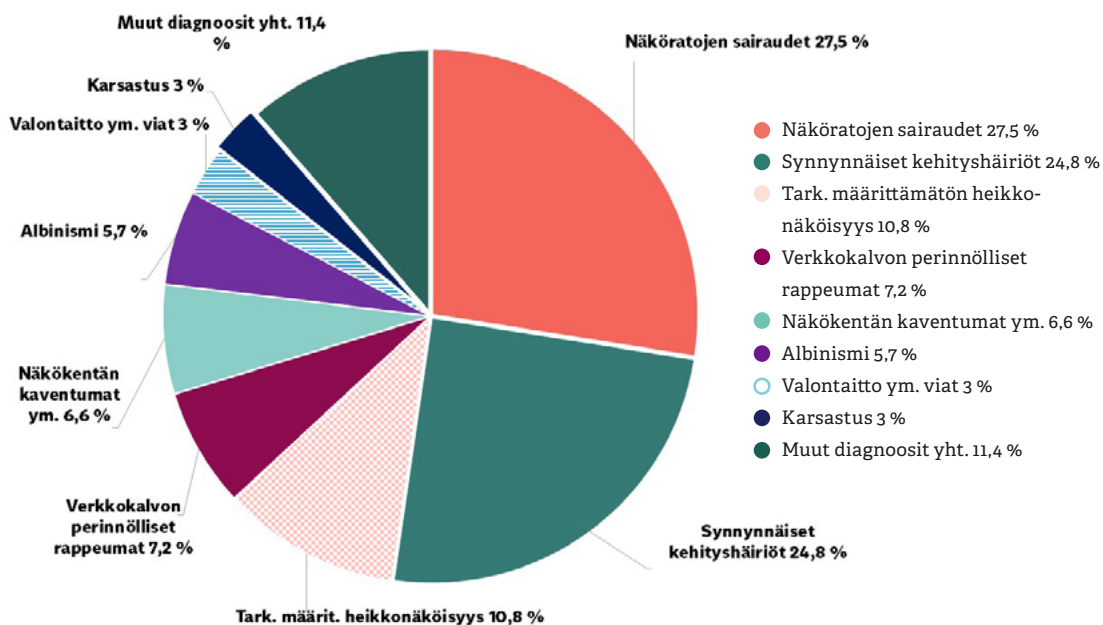
KUVIO 8. REKISTERÖITYJEN NÄKÖVAMMAISTEN YLEISIMMÄT NÄKÖVAMMADIAGNOOSIT, uudet rekisteröidyt vuonna 2023.

Diagnoosi ikäryhmittäin

Lasten ja nuorten (0–17-vuotiaiden) näkövammojen diagnooseja hallitsevat näkö-
ratojen sairauksien ryhmä 27,5 % sekä synnynnäiset kehityshäiriöt 24,8 %. Seu-
raavina tulevat tarkemmin määrittämätön heikkonäköisyys 10,8 %, verkkokalvon
perinnölliset rappeumat 7,2 %, näkökentän kaventumat ym. 6,6 %, albinismi 5,7 %,
karsastus ja muut silmien yhteisnäön sairaudet 3 %, valontaitto ym. sairaudet 3 %,
keskosen verkkokalvosairaus (ROP) 1,7 % sekä tarkemmin määrittämätön sokeus
2,3 %. Näköratojen sairaudet on uusien ilmoitusten joukossa vaihdellut runsaasti
tässä ikäryhmässä. Vuonna 2023 osuus on 13,6 %. Synnynnäisten kehityshäiri-
öiden määrä uusista on 27,3 %. Verkkokalvon perinnöllisiä rappeutumia uusista
on 18,2 %. (Taulukko 6, kuvio 9). Vuosittainen vaihtelu on ikäryhmän pienen koon
takia huomattavan suurta.

KUVIO 9. REKISTERÖITYJEN NÄKÖVAMMAISTEN LASTEN JA NUORTEN (0–17-V.)
YLEISIMMÄT NÄKÖVAMMADIAGNOOSIT, kaikki rekisteröidyt vuonna 2023.

N = 528

Näkövammarekisterin vuositilastot 2023

TAULUKKO 6. REKISTERÖITYJEN NÄKÖVAMMAISTEN LASTEN JA NUORTEN (0–17-V.) NÄKÖVAMMADIAGNOOSIT, lukumäärä, %-jakauma, prevalenssi ja insidenssi 100 000 henkilöä kohden, kaikki rekisteröidyt sekä uudet rekisteröidyt vuonna 2023.

TAULUKKO 6	Kaikki rekisteröidyt 31.12.2023			Uudet rekisteröidyt 2023		
Koodi ja diagnosiryhmä tai yksittäinen diagnoosi (ICD9+)	Lkm	%	Ikävak. preva- lenssi	Lkm	%	Insi- denssi
377 NÄKÖRATOJEN SAIRAUDET	145	27,5	14,2	3	13,6	0,3
• 377.7 Näkökeskuksen sairaudet	70	13,3	6,8	0	0,0	0,0
• 377.1 Näköhermon surkastuminen	45	8,5	4,4	2	9,1	0,2
Muut näköratojen sairaudet	30	5,7	2,9	1	4,5	0,1
743 SYNNYNNÄISET KEHITYSHÄIRIÖT	131	24,8	12,8	6	27,3	0,6
• 743.5 Silmän takaosan synnynnäiset kehityshäiriöt	36	6,8	3,5	3	13,6	0,3
• 743.7 Näköratojen synnynnäiset kehityshäiriöt	30	5,7	2,9	0	0,0	0,0
• 743.3 Synnynnäinen harmaakaihi	21	4,0	2,1	2	9,1	0,2
Muut synnynnäiset kehityshäiriöt	44	8,3	4,3	1	4,5	0,1
362.7 Verkkokalvon perinnölliset rappeumat	38	7,2	3,7	4	18,2	0,4
368.00 Tarkemmin määrittelemätön heikkonäköisyys (Amblyopia)	57	10,8	5,6	4	18,2	0,4
367 Valontaitto ym. viat	16	3,0	1,6	0	0,0	0,0
362.21 Keskosen verkkokalvosairaus (ROP, retinopathia praematuritatis)	9	1,7	0,9	0	0,0	0,0
270 Albinismi	30	5,7	2,9	1	4,5	0,1
368.4+ Näkökentän kaventumat ym.	35	6,6	3,4	1	4,5	0,1
379.5 Silmävärve (Nystagmus)	1	0,2	0,1	0	0,0	0,0
360.21 Patologinen likitaitteisuus	7	1,3	0,7	2	9,1	0,2
378 Karsastus ja muut silmien yhteisnäön sairaudet	16	3,0	1,6	0	0,0	0,0
Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.						

TAULUKKO 6 JATKUU

TAULUKKO 6	Kaikki rekisteröidyt 31.12.2023			Uudet rekisteröidyt 2023		
Koodi ja diagnoosiryhmä tai yksittäinen diagnoosi (ICD9+)	Lkm	%	Ikävak. prevalenssi	Lkm	%	Insidenssi
363 Suonikalvon sairaudet	2	0,4	0,2	0	0,0	0,0
369 Tarkemmin määrittämät. sokeus	12	2,3	1,2	0	0,0	0,0
Kaikki muut diagnoosit	29	5,5	2,8	1	4,5	0,1
Yhteensä	528	100,0	51,7	22	100,0	2,2

Näkövammarekisterin tilastot 2023

Työikäisten (18–64-vuotiaat) yleisin näkövamman diagnoosiryhmä on verkkokalvon perinnölliset rappeumat, jonka osuus on 20,9 %. Näköratojen sairauksien osuus on 20,3 %, synnynnäisten kehityshäiriöiden osuus 14,7 %, tarkemmin määrittämätön heikkonäköisyys (amblyopia) 5,5 % ja diabeettinen retinopatia 2,3 % (joista valtaosa on proliferatiivista muotoa). Uusien ilmoitusten joukossa on eniten verkkokalvon perinnöllisten rappeumien 23,5 %, patologisen likitaitteisuuden 20%, tarkemmin määrittämättömän heikkonäköisyyden 10,6 %, näköratojen sairauksien 7,1 %, glaukooman 5,9 %, diabeettisen retinopatian 4,7 % sekä sarveiskalvon sairauksien 4,7 % vuoksi näkövammautuneita. (*Taulukko 7, kuvio 10*).

TAULUKKO 7. TYÖIKÄISTEN (18–64-V.) REKISTERÖITYJEN NÄKÖVAMMAISTEN NÄKÖVAMMADIAGNOOSIT, lukumäärä, %-jakauma, prevalenssi ja insidenssi 100 000 henkilöä kohden. Kaikki rekisteröidyt sekä uudet rekisteröidyt vuonna 2023.

TAULUKKO 7	Kaikki rekisteröidyt 31.12.2023			Uudet rekisteröidyt 2023		
Koodi ja diagnoosiryhmä tai yksittäinen diagnoosi (ICD9+)	Lkm	%	Ikävak. prevalenssi	Lkm	%	Insi- denssi
362.7 Verkkokalvon perinnölliset rappeumat	972	20,9	29,7	20	23,5	0,6
377 NÄKÖRATOJEN SAIRAUDET	942	20,3	28,8	6	7,1	0,2
• 377.1 Näköhermon surkastuminen	501	10,8	15,3	6	7,1	0,2
• 377.7 Näkökeskuksen sairaudet	251	5,4	7,7	0	0,0	0,0
• 377.3 Näköhermon tulehdus	112	2,4	3,4	0	0,0	0,0
Muut näköratojen ei-synnynn. sairaud.	78	1,7	2,4	0	0,0	0,0

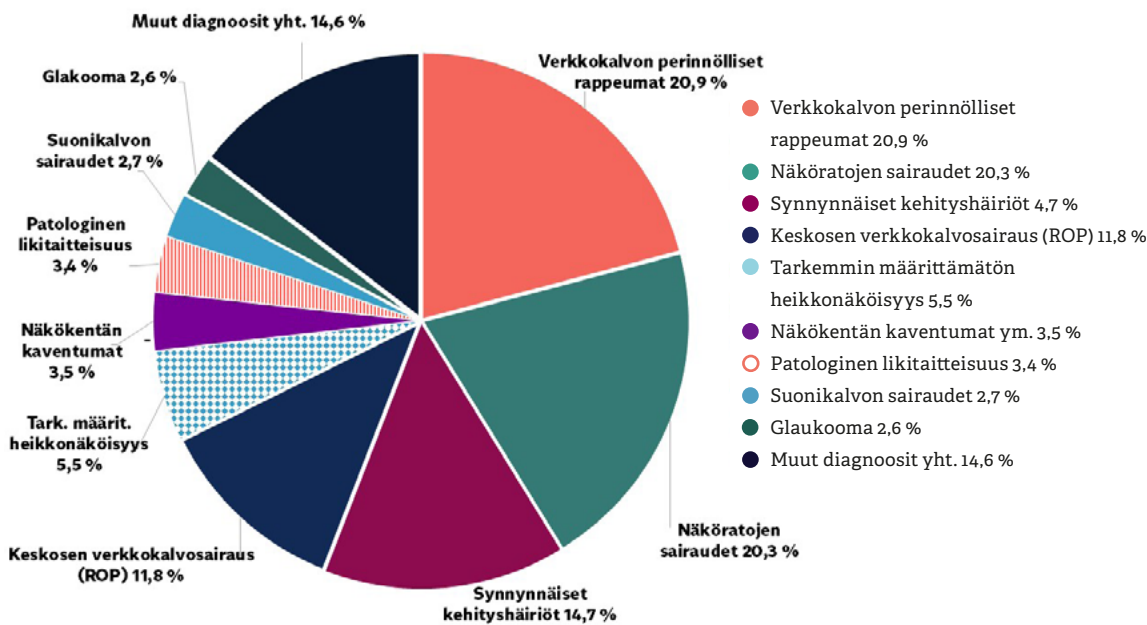
Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.

TAULUKKO 7 JATKU

TAULUKKO 7	Kaikki rekisteröidyt 31.12.2023			Uudet rekisteröidyt 2023		
Koodi ja diagnosiryhmä tai yksittäinen diagnoosi (ICD9+)	Lkm	%	Ikävak. preva- lenssi	Lkm	%	Insi- denssi
743 SYNNYNNÄISET KEHITYSHÄIRIÖT	685	14,7	20,9	2	2,4	0,1
• 743.3 Synnynnäinen harmaakaihi	171	3,7	5,2	1	1,2	0,0
• 743.5 Silmän takaosan synnynnäiset kehityshäiriöt	159	3,4	4,9	0	0,0	0,0
• 743.7 Näköratojen synnynnäiset kehityshäiriöt	135	2,9	4,1	0	0,0	0,0
Muut synnynnäiset kehityshäiriöt	220	4,7	6,7	1	1,2	0,0
368.00 Tark. määrittelem. heikkonäk.	257	5,5	7,9	9	10,6	0,3
362.0 Diabeettinen retinopatia	551	2,3	3,2	4	4,7	0,1
362.21 Keskosien verkkokalvosairaus (ROP. retinopathia praematuritatis)	105	11,8	16,8	0	0,0	0,0
365 Glaukooma	119	2,6	3,6	5	5,9	0,2
363 Suonikalvon sairaudet	125	2,7	3,8	0	0,0	0,0
368.4+ Näkökentän kaventumat yms	162	3,5	5,0	0	0,0	0,0
360.21 Patologinen likitaitteisuus	159	3,4	4,9	17	20,0	0,5
379.5 Silmävärve (nystagmus)	90	1,9	2,8	1	1,2	0,0
369 Tarkemmin määrittämätön sokeus	107	2,3	3,3	1	1,2	0,0
370-371 Sarveiskalvon sairaudet	35	0,8	1,1	4	4,7	0,1
270 Albinismi	85	1,8	2,6	2	2,4	0,1
361 Verkkokalvon irtoaminen	55	1,2	1,7	2	2,4	0,1
364 Värikalvon ja sädekehän sairaudet	66	1,4	2,0	0	0,0	0,0
362.50-52 Silmänpohjan rappeuma (AMD)	45	1,0	1,4	1	1,2	0,0
Kaikki muut diagnoosit	90	1,9	2,8	11	12,9	0,3
Yhteensä	4 650	100,0	142,1	85	100,0	2,6

Näkövammarekisterin tilastot 2023

KUVIO 10. REKISTERÖITYJEN NÄKÖVAMMAISTEN TYÖIKÄISTEN (18–64-V.) YLEISIMMÄT NÄKÖVAMMADIAGNOOSITYLEISIMMÄT NÄKÖVAMMADIAGNOOSIT, kaikki rekisteröidyt vuonna 2023.

N = 4650
Näkövammarekisterin vuositilastot 2023

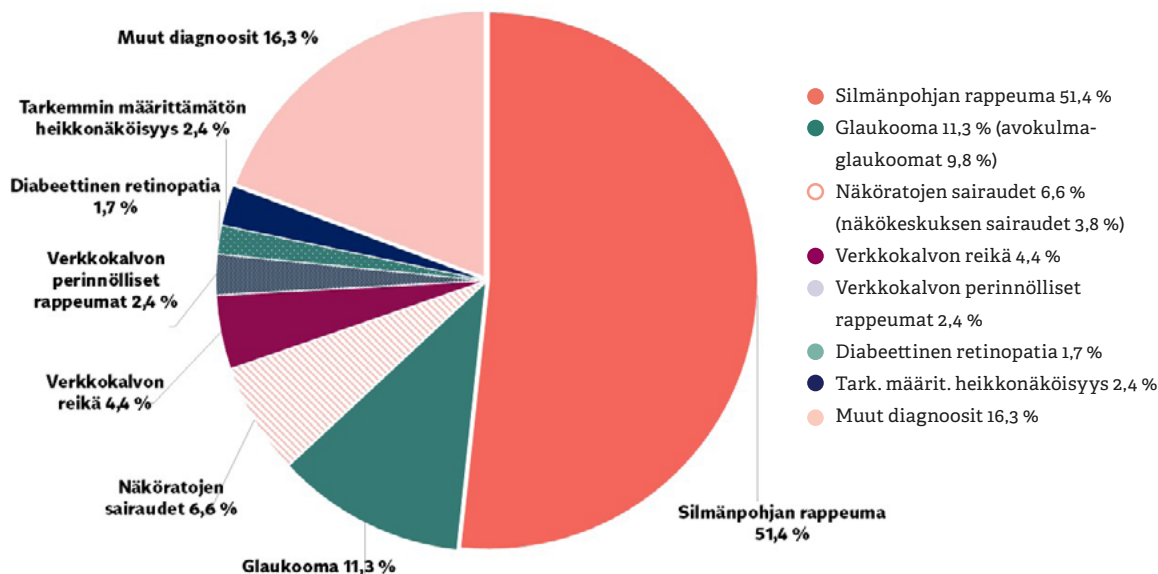
Ikääntyneiden (65 vuotta täyttäneiden) ylivoimaisesti yleisin näkövamma-diagnoosi on silmänpohjan rappeuma (AMD), joka kattaa 51,4 % kaikista diagnooseista. Seuraavina tulevat glaukooma 11,3 %, näkörajojen sairaudet 6,6 %, verkkokalvon reikä 4,4 %, verkkokalvon perinnölliset rappeumat 2,4 % ja tarkemmin määrittämätön heikkonäköisyys 2,4 %. Uusien vuonna 2023 rekisteröityjen osalta silmänpohjan rappeuman osuus uusista oli 71,3 %. Glaukooman osuus oli 15,5 % ja verkkokalvon perinnöllisten rappeumien osuus 1,5 % (taulukko 8, kuvio 11).

TAULUKKO 8. IKÄÄNTYNEIDEN (YLI 65-V.) REKISTERÖITYJEN NÄKÖVAMMAISTEN NÄKÖVAMMADIAGNOOSIT. Lukumäärä, %-jakauma, prevalenssi ja insidenssi 100 000 henkilöä kohden. Kaikki rekisteröidyt sekä uudet rekisteröidyt vuonna 2023.

TAULUKKO 8	Kaikki rekisteröidyt 31.12.2023			Uudet rekisteröidyt 2023		
	Lkm	%	Ikävak. prevalenssi	Lkm	%	Insidenssi
Koodi ja diagnosiryhmä tai yksittäinen diagnoosi						
362.50-52 Silmänpohjan rappeuma (AMD)	6 057	51,4	462,6	762	71,3	58,2
365 GLAUKOOMA	1334	11,3	101,9	166	15,5	12,7
• 365.1. 365.52 Avokulmaglaukoomat	1150	9,8	87,8	96	9,0	7,3
- joista 365.52 Glaucoma capsulare	368	3,1	28,1	54	5,1	4,1
Muut glaukoomat	184	1,6	14,1	70	6,6	5,3
362.7 Verkkokalvon perinnölliset rappeumat	280	2,4	21,4	17	1,6	1,3
377 NÄKÖRATOJEN SAIRAUDET	776	6,6	59,3	7	0,7	0,5
• 377.1 Näköhermon surkastuminen	164	1,4	12,5	12	1,1	0,9
• 377.7 Näkökeskuksen sairaudet	453	3,8	34,6	8	0,7	0,6
Muut näköratojen sairaudet	195	1,7	14,9	4	0,4	0,3
360.21 Patologinen likitaitteisuus	62	0,5	4,7	0	0,0	0,0
362.0 Diabeettinen retinopatia	196	1,7	15,0	4	0,4	0,3
368.00 Tarkemmin määrittämätön heikkonäköisyys (Amblyopia)	287	2,4	21,9	14	1,3	1,1
370-371 Sarveiskalvon sairaudet	171	1,5	13,1	3	0,3	0,2
368.4+ Näkökentän kaventumat yms	152	1,3	11,6	23	2,2	1,8
362.54 Verkkokalvon reikä	521	4,4	39,8	9	0,8	0,7
362.3 Verkkokalvon verisuonitukos	187	1,6	14,3	6	0,6	0,5
363 Suonikalvon sairaudet	100	0,8	7,6	1	0,1	0,1
Kaikki muut diagnoosit	1 305	11,1	99,7	40	3,7	3,1
Yhteensä	11 787	100,0	900,2	1 068	100,0	81,6

Näkövammarekisterin tilastot 2023

KUVIO 11. REKISTERÖITYJEN NÄKÖVAMMAISTEN IKÄÄNTYNEIDEN (YLI 65-V.)
YLEISIMMÄT NÄKÖVAMMADIAGNOOSIT, kaikki rekisteröidyt vuonna 2023.

N = 11 787

Näkövammarekisterin vuositilastot 2023

2.4 Näkövamman vaikeusaste

Rekisteri käyttää näkövammojen vaikeusasteen luokittelussa WHO:n suositusta. Luokittelua on täydennetty heikkonäköisten ryhmässä esiintyvällä luokalla "Tarkemmin määrittämätön heikkonäköisyys" (amblyopia) ja sokeiden ryhmässä luokalla "Tarkemmin määrittämätön sokeus" (amaurosis).

Taulukossa 9 ja kuviossa 12 esitetään rekisteröityjen jakautuma näkövamman vaikeusasteen mukaan. Ikääntyneiden näkövammat ovat lievempiä kuin lasten, nuorten ja työikäisten näkövammat. Koska rekisteröidyistä enemmän kuin kaksi kolmasosaa on 65 vuotta täyttäneitä, hallitsevat heikkonäköisten tiedot jakaumaa. Sokeiksi luokiteltuja on vähemmän ja erityisesti täydellinen sokeus on Suomessa harvinaista.

Rekisteröidyistä henkilöistä heikkonäköisiä on 74 % ja sokeita 21 %. Rekisteröidyistä 5 % kuuluu luokkaan 'vaikeusaste määrittämättä'.

TAULUKKO 9. REKISTERÖITYJEN NÄKÖVAMMAISTEN NÄKÖVAMMAN VAIKEUS-ASTE WHO:N MÄÄRITELMÄN JA LUOKITUKSEN MUKAAN. Lukumäärä, %-jakauma, vakioimaton sekä ikä- ja sukupuolivakioitu prevalenssi ja insidenssi 100 000 henkeä kohden, kaikki rekisteröidyt sekä uudet rekisteröidyt vuonna 2023.

TAULUKKO 9	Kaikki rekisteröidyt 31.12.2023				Uudet rekisteröidyt 2023		
Vaikeusasteluokka	Lkm	%	Vakioi- maton preval.	Va- kioitu preval.	Lkm	%	Vakioi- maton insid.
Heikkonäköiset yhteensä	12 573	74,1	215,19	230,68	1046	89,0	18,61
• 1. Heikkonäköinen	10 305	60,7	183,89	197,46	939	79,9	16,76
• 2. Vaikeasti heikkonäköinen	1 754	10,3	31,30	33,21	104	8,9	1,86
• Tarkemmin määrittäm.heikkon.	514	3,0	9,17	9,17	3	0,3	0,05
Sokeat yhteensä	3 518	20,7	61,71	63,61	110	9,4	1,96
• 3. Syvästi heikkonäköinen	1 658	9,8	29,59	31,01	64	5,4	1,14
• 4. Lähes sokea	1 427	8,4	25,46	25,97	40	3,4	0,71
• 5. Täysin sokea	373	2,2	6,66	6,63	6	0,5	0,11
• Tarkemmin määrittämät. sokea	60	0,4	1,07	1,07	0	0,0	0,00
9. Vaikeusaste määrittämättä	875	5,2	15,61	16,25	19	1,6	0,34
Yhteensä	16 965	100,0	302,74	321,15	1175	100,0	20,97

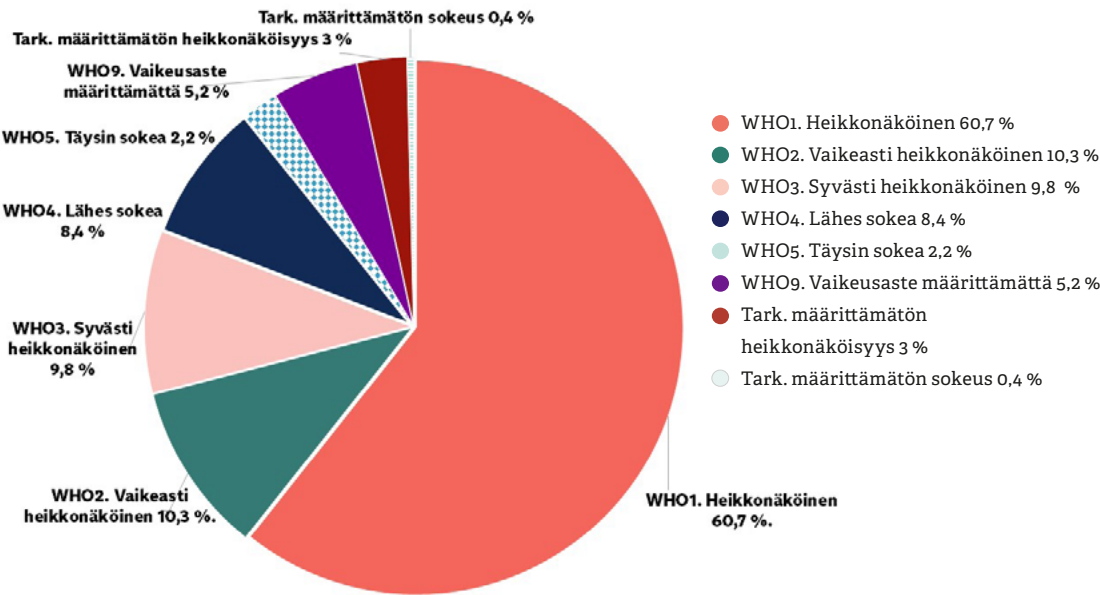
Näkövammarekisterin tilastot 2023

Lievimmin näkövammautuneiden, WHO-luokkaan 1 kuuluvien heikkonäköisten osuus on 60,7 % ja vaikeasti heikkonäköisten (WHO-luokka 2) osuus 10,3 %. Luokka tarkemmin määrittämätön heikkonäköisyys on 3 %. Sokeisiin luokiteltavista ryhmistä syvästi heikkonäköisten (WHO-luokka 3) osuus on 9,8 % ja lähes sokeiden (WHO-luokka 4) osuus 8,4 %. Täysin sokeita (WHO-luokka 5) on 2,2 %. Rekisteröidyistä alle puoli prosenttia kuuluu luokkaan 'tarkemmin määrittämätön sokea'.

Uusista vuonna 2023 rekisteröidyistä suuri enemmistö (89 %) on heikkonäköisiä. Erityisesti WHO1-luokkaan kuuluvien, lievimmin näkövammautuneiden osuus (79,9 %) uusista on suuri ja on kasvanut viime vuosina. WHO-luokkaan 2 kuuluvien

osuus uusista on 8,9 %. Sokeita on yhteensä kolmessa luokassa (WHO3, WHO4 ja WHO5) uusien joukossa 9,4 %. Kaikkien sokeiden ryhmien osuudet ovat laskussa, erityisesti täysin sokeiden. Heidän osuutensa uusista ilmoituksista on vain 0,5 %.

KUVIO 12. REKISTERÖITYJEN NÄKÖVAMMAISTEN NÄKÖVAMMAN VAIKEUSASTE WHO:N LUOKITUKSEN MUKAAN, kaikki rekisteröidyt vuonna 2023.

N = 16 965
Näkövammarekisterin vuositilastot 2023

Kuviossa 6 (s. 29) esitetään uudet rekisteröidyt näkövamman vaikeusasteryhmit-
tään ilmoitusvuoden mukaan 1983–2023, suhteelliset osuudet (%).

Heikkonäköisten (WHO:n luokat 1 ja 2) osuus uusista rekisteröinneistä on selväs-
ti kasvanut. Ensimmäisenä rekisterin toimintavuotena 1983 heikkonäköisiä oli
yhteensä vain 61 %, koska silloin ilmoitettiin rekisteriin suhteellisen paljon lapsia,
nuoria ja työikäisiä. Heikkonäköisten osuus nousi 1990-luvun lopulla 80 %:iin.
WHO:n luokkaan 1 (heikkonäköinen) kuuluvien osuus on kasvanut vuoden 1983
45,7 %:sta jatkuvasti, 70 %:n raja rikkoutui vuonna 2005. WHO:n luokkaan 2
(vaikeasti heikkonäköinen) kuuluvien osuuskien trendi on laskeva. Osuudet ovat
vuosittain vaihdelleet 6,0 %:n ja 15,5 %:n välillä.

Vastaavasti sokeiden (WHO:n luokat 3, 4 ja 5) osuus uusista rekisteröinneistä on laskenut. Vuonna 1983 sokeita oli 38 % kaikista uusista rekisteröidyistä. Osuus putosi 1990-luvulla 20 %:iin. 15 %:n raja alittui 2000-luvun alussa. Viime vuosina sokeiden osuus on vaihdellut 14 prosentin molemmin puolin.

Sokeisiin luokiteltavan WHO:n luokan 3 (syvästi heikkonäköinen) osuudet uusista rekisteröinneistä ovat selkeästi laskeneet. Pudotus vuoden 1983 18,3 %:sta 8,7 %:iin vuonna 1990 on ollut huomattava. Tämän jälkeen osuus on vaihdellut 5,4 %:sta 12,3 %:iin.

Lähes sokeiden (WHO:n luokka 4) trendi muistuttaa edellä kuvattua syvästi heikkonäköisten luokan trendiä. Osuus on laskenut vuoden 1983 15,7 %:sta 2020-luvulle tultaessa 5 % tuntumaan. Täysin sokeiden (WHO:n luokka 5) osuus uusista rekisteröinneistä on pudonnut tasaisesti. Vuonna 1983 täysin sokeiden osuus oli 4,1 %. Viimeisinä 20 vuonna osuus on ollut 0,1 % - 1,3 %.

Ryhmien ”muu” tai ”vaikeusaste määrittämättä” osuudet uusista rekisteröinneistä ovat pitkään olleet suhteellisen vähäisiä. Vuoden 2015 jälkeen nousu on ollut merkittävä. Vuonna 2023 osuus oli 1,6 %.

Vuoden 2023 alusta lähinäkö otettiin mukaan näkövammaisuuden määritelmään (WHO: International Classification of Diseases 11th Revision (ICD-11), 2025). Mikäli lähinäön visus on alle 0,3, henkilö on näkövammainen. Näkövammarekisterin luokituksessa henkilö on WHO-luokituksessa 1: heikkonäköinen. Tieto lähinäöstä kerättiin ja tilastoitiin ensimmäistä kertaa vuoden 2023 aikana. Kaikista uusista ilmoituksista 12 % (146 henkilöä) oli ilmoitettu näkövammarekisteriin heikon lähinäön perusteella.

2.5 Vammautumisikä

Rekisteriin tallennetaan myös vuosi, jolloin vammautumisen aiheuttanut sairaus on johtanut näkövammaisuuteen tai jolloin näkövamma on syntynyt. Tästä lasketaan vammautumisikä. Näkövamma kehittyy usein pitkähkön ajan kuluessa, joten usein on vaikeaa määrittää täsmällisesti vuotta, jolloin henkilö on näkövammautunut. Tästä syystä liki 39 %:lta rekisteröityjä puuttuu tieto näkövammautumisen ajankohdasta.

Taulukossa 10 vammautumisikä esitetään viiteen ryhmään jaoteltuna. Syntymästään asti näkövammaisena olleet henkilöt on eroteltu omaksi ryhmäkseen, heidän osuutensa on 10,2 %. Lapsuus- ja nuoruusiässä (1–17-vuotiaana) näkövammautuneita on 5 %, 18–39-vuotiaana 7 %, 40–64-vuotiaana 10,3 %. Suurin ryhmä ovat yli 65-vuotiaat, heidän osuutensa on 38,5 %.

Vuonna 2023 rekisteriin ilmoitetuista uusista näkövammaisista 65-vuotiaana tai myöhemmin näkövammautuneita on 28 % ja 40–64-vuotiaana näkövammautuneita 15 %. Kaikissa muissa ikäryhmissä osuus on alle 1 %. Uusista rekisteröidyistä 55,2 %:lla vammautumisikä ei ole tiedossa.

TAULUKKO 10. REKISTERÖITYJEN NÄKÖVAMMAISTEN VAMMAUTUMISIKÄ.
Lukumäärä, %-osuus, vakioimaton sekä ikä- ja sukupuolivakioitu prevalenssi sekä vakioimaton insidenssi 100 000 henkeä kohden, kaikki rekisteröidyt sekä uudet rekisteröidyt vuonna 2023.

TAULUKKO 10	Kaikki rekisteröidyt 31.12.2023				Uudet rekisteröidyt 2023		
Vammautumisikäryhmä	Lkm	%	Vakioimaton preval.	Vakioitu preval.	Lkm	%	Vakioimaton insid.
Syntymävamma	1 737	10,2	31,00	31,24	7	0,6	0,12
1 – 17 v	873	5,1	15,58	15,60	2	0,2	0,04
18 – 39 v	1 183	7,0	21,11	21,09	11	0,9	0,20
40 – 64 v	1 742	10,3	31,09	31,48	178	15,1	3,18
65 v+	4 892	28,8	87,30	96,93	328	27,9	5,85
Ei ilmoitettu	6 537	38,5	116,65	124,81	649	55,2	11,58
Yhteensä	16 965	100,0	302,74	321,15	1 175	100,0	20,97

2.6 Äidinkieli

Rekisteröityjen äidinkielijakauma on *taulukossa 11*. Suomenkielisiä on rekisteröidyistä 90 % ja ruotsinkielisiä 5,8 %. Näiden kahden hallitsevan kieliryhmän jälkeen suurin ryhmä on venäjänkieliset, johon kuuluu 0,7 % rekisteröidyistä. Kotimaisiin kieliin kuuluvaa saamen kieltä (pohjoissaamea) puhuvia on 5 henkilöä.

TAULUKKO 11. REKISTERÖITYJEN NÄKÖVAMMAISTEN ÄIDINKIELI. Lukumäärä, %-jakauma, vakioimaton sekä ikä- ja sukupuolivakioitu prevalenssi ja vakioimaton insidenssi 100 000 henkeä kohden, kaikki rekisteröidyt sekä uudet rekisteröidyt vuonna 2023.

TAULUKKO 11	Kaikki rekisteröidyt 31.12.2023				Uudet rekisteröidyt 2023		
Äidinkieli	Lkm	%	Vakioimaton preval.	Vakioitu preval.	Lkm	%	Vakioimaton insid.
1. suomi	15 263	90,0	272,4	289,3	1037	88,3	18,5
2. ruotsi	982	5,8	17,5	18,8	93	7,9	1,7
3. saame	5	0,0	0,1	0,1	1	0,1	0,0
4. venäjä	121	0,7	2,2	2,3	10	0,9	0,2
0. muu tai ei tietoa	587	3,5	10,5	10,7	34	2,9	0,6
Yhteensä	16 965	100,0	302,7	321,2	1 175	100,0	21,0

Näkövammarekisterin tilastot 2023

Taulukossa 12 on lueteltu kaikki ne 64 kieltä, joita rekisteröidyt näkövammaiset Suomessa puhuvat. Edellä lueteltujen kolmen kotimaisen ja venäjän jälkeen tulevat seuraavat kielet (suluissa lkm): arabia (93), viro (57), somali (51), englanti (37), kurdi (35), albania (18), farsi (18), turkki (18), vietnam (12), ukraina (12), saksa (11), espanja (10), bosnia (9), bulgaria (9), kiina (9), romanian (7), ranska (7), urdu (6), swahili (6), unkari (5), pohjoissaame (5), thai (5), italia (5) 27 Lisäksi on 38 muuta kieltä, joita puhuu 1-4 rekisteröityä henkilöä. Ryhmään "muu/tuntematon" kuuluu 91 henkilöä.

TAULUKKO 12. REKISTERÖITYJEN NÄKÖVAMMAISTEN KIELI. Kaikki kielet lukumääräjärjestyksessä, kaikki rekisteröidyt sekä uudet rekisteröidyt vuonna 2023.

TAULUKKO 12							
		Kaikki		Uudet		Kaikki	
Kieli		lkm	lkm	Kieli		lkm	lkm
fi	suomi	15 262	1 037	ur	urdu	6	1
sv	ruotsi	981	93	it	italia	5	-
ru	venäjä	121	10	se	pohjoissaame	5	1
ar	arabia	93	6	hu	unkari	5	-
et	viro	57	2	th	thai	5	1
so	somali	51	3	nl	hollanti	4	-
en	englanti	37	2	az	azeri	2	-
ku	kurdi	35	2	ne	nepali	2	-
sq	albania	18	-	no	norja	2	-
fa	farsi	18	1	hi	hindi	4	-
tr	turkki	18	1	pa	pandzabi	3	-
vi	vietnam	12	-	bn	bengali	3	-
uk	ukraina	12	6	hr	kroatia	2	-
de	saksa	11	3	el	uuskreikka	2	-
es	espanja	10	-	da	tanska	2	-
bg	bulgaria	9	-	ta	tamili	3	-
bs	bosnia	9	-	ln	lingala	3	-
zh	kiina	9	-	ps	pastu	2	-
ro	romania	8	2	sh	serbokroatia	1	1
fr	ranska	7	-	ja	japani	2	-
sw	swahili	6	-	ki	kikuju	1	-
Taulukko jatkuu seuraavalla sivulla.							

TAULUKKO 12 JATKUU

TAULUKKO 12							
		Kaikki		Uudet		Kaikki	
Kieli		lkm		lkm		lkm	
pt	portugali	2	-	tw	twi-kieli	1	-
is	islanti	2	-	kg	kongo	1	-
cs	tsekki	1	-	te	telugu	2	1
ak	akan	1	-	wo	wolof	1	-
sk	slovakki	1	-	tk	turkmeeni	1	-
am	amhara	1	-	ti	tigrinja	1	-
ca	katalaani	1	-	sr	serbia	1	-
ff	fulani	1	-	ig	igbo	1	-
lt	liettua	1	-	hy	armenia	1	-
lv	latvia	1	-		muu/tuntematon	92	2
pl	puola	1	-				
rw	ruwanda	2	-		Yhteensä	16 965	1 175

Näkövammarekisterin tilastot 2023

Uusien vuonna 2023 rekisteriin ilmoitettujen äidinkieli jakauma noudattaa kaikkien rekisteröityjen jakautumaa. Ruotsinkielisten osuus (7,4 %) on hiukan korkeampi kuin heidän osuutensa rekisterissä. Muiden kuin suomea, ruotsia, saamea ja venäjää puhuvien osuus on ennallaan. Uutena kielenä taulukon listalle tulivat norja, nepali, azeri, wolof, turkmeeni, tigrinja, serbia, kongo ja armenia.

Suomenkielisiä on rekisteröidyistä 90 % ja ruotsinkielisiä 5,8 %. Näiden kahden hallitsevan kieliryhmän jälkeen suurin ryhmä on venäjänkieliset, johon kuuluu 0,7 % rekisteröidyistä.

3. Näkövammarekisterin yhteystiedot ja näkövammarekisteri-ilmoituksen tekeminen

KÄYNTIOSOITE: Näkövammaisten palvelu- ja toimintakeskus Iiris, Marjanimentie 74, Itäkeskus, 00930 Helsinki

POSTIOSOITE: Näkövammarekisteri, PL 63, 00030 IIRIS

PUHELIN: 09 396 041

TUTKIMUSLUVAT sekä tutkimusyhteistyö lääketieteen aloilla sekä yhteydet sairaaloihin ja silmälääkärikuntaan: Vastaava lääkäri Hannu Uusitalo, LKT, tutkimusjohtaja, silmätautien erikoislääkäri.

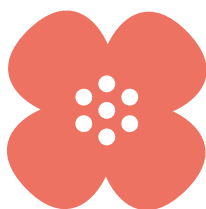
REKISTERIN TILASTOT, tietosuoja ja tutkimusyhteistyö muun kuin lääketieteen aloilla: Tutkimuspäällikkö Laura Tolkkinen, YTM, nakovammarekisteri@nakovammaistenliitto.fi

SALATTU TURVAPOSTI-YHTEYS sähköisiä näkövammarekisteri-ilmoituksia varten: <https://www.turvaposti.fi/viesti/nakovammarekisteri@nakovammaistenliitto.fi>.

Näkövammarekisteri-ilmoituksen tekeminen ja lähettäminen

- Tulosta ilmoituslomake verkosta tai tilaa se maksutta Näkövammarekisteristä www.nkl.fi/fi/nakovammarekisteri
- Täytä lomake
- Lähetä lomake näkövammarekisteriin sähköisesti Turvapostilla tai kirjeellä lomakkeella olevaan palautusosoitteeseen. Postimaksua ei tarvita, jos käytät rekisteristä tilattavaa palautuskuorta.

1. Henkilö- tiedot	Henkilötunnus	
	Sukunimi	Etunimet
2. Diagnoosi	Näkövamma aiheuttaneet diagnoosit. Kohtaan 1 välitön näkövamma syy, eli se sairaus, joka on aiheuttanut näkövammaisuuden. Kohtiin 2-4 näkövamman myötävaikuttaneet sairaudet. 1. 2. 3. 4.	
3. Lisä- vammat tai pitkäaikais- sairaudet	☐ Muu vamma tai sairaus, mikä? ☐ Ei tietoa	
4. Etiologia	☐ Ei tietoa etiologiasta Etiologia tiedossa, mikä?	
5. Vammaisuu- den kesto	Milloin näkövammautunut Kuukausi Vuosi Ei tietoa	
6. Näön- tarkkuus	OIKEA SILMÄ Näön- tarkkuus: ☐ Ei tietoa	VASEN SILMÄ Näön- tarkkuus: ☐ Ei tietoa
7. Lähinäkö	Lähinäön- tarkkuus: ☐ Ei tietoa	
8. Näkökenttä	OIKEA SILMÄ Näkökentän halkaisija ☐ Alle 20° ☐ Ei tietoa ☐ Alle 10°	VASEN SILMÄ Näkökentän halkaisija ☐ Alle 20° ☐ Ei tietoa ☐ Alle 10°
9. Ilmoittaja	Aika ja paikka Sairaala tai vastaava ☐ Allekirjoitus ja nimenselvennys Yksityisvastaanotto ☐ Toimipaikan osoite SV-numero	
Lisätietoja		

Terveysten ja
hyvinvoinnin laitos

Näkövammaisten liitto

nakovammaistenliitto.fi